

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Diplomová práce

Veřejný prostor

Předkládá: Mgr. Bc. Žaneta Nováková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mgr. Bc. Žaneta NOVÁKOVÁ**
Osobní číslo: **R18N0032P**
Studijní program: **N6807 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Veřejný prostor**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Definice veřejného prostoru
3. Veřejný prostor v zahraničí a v České republice
4. Veřejný a soukromý prostor
5. Vlastní výzkum – veřejný prostor ve vybrané obci
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

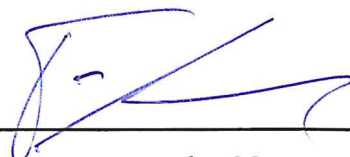
viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Veřejný prostor“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro tuto práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 25. 3. 2020

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za odborné vedení práce, cenné rady a spolupráci.

Obsah

Obsah.....	6
1. Úvod	9
2. Veřejný prostor.....	10
2.1 Definice veřejného prostoru	10
2.1.1 Veřejný prostor v zahraničí.....	12
2.1.2 Public space.....	15
2.1.3 Veřejnost	15
2.2 Soukromý versus veřejný prostor	15
2.2.1 Dichotomie veřejného a soukromého	16
2.3 Prostranství vs. místa veřejně přístupná.....	17
2.4 Kvaziveřejné prostory	17
2.5 Rozdělení a typy veřejného prostoru	18
2.5.1 Náměstí.....	18
2.5.2 Zeleň	19
2.5.3 Ulice.....	20
2.5.4 Nábřeží, náplavky, přírodní břehy.....	20
2.6 Historie a vývoj veřejného prostoru.....	20
2.6.1 Starověk	21
2.6.2 Středověk	22
2.6.3 Novověk.....	22
2.7 Veřejné prostranství a právní regulace.....	23
2.7.1 Soukromé vlastnictví.....	24
3. Užívání veřejného prostoru.....	25
3.1 Zvláštní a obecné užívání.....	25
3.2 Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva	27
3.3 Veřejný prostor a jedinec	27
3.4 Veřejný prostor a skupiny	28
3.5 Venkovní aktivity	28
3.6 Fenomén genia loci.....	30
3.7 Město jako živý organismus.....	31
3.7.1 Město	32
4. Sociální a psychologické aspekty veřejného prostoru.....	34
4.1 Interakce a aktivity.....	34

4.2	Uživatelé veřejného prostoru.....	35
4.2.1	Jednotlivé sociální a věkové skupiny	35
4.3	Psychologické aspekty a životní prostředí	36
4.4	Veřejný prostor a umění.....	37
4.5	Společnost jako tvůrce veřejného prostranství.....	38
5.	Veřejný prostor – tvorba a utváření veřejného prostoru.....	40
5.1	Přípravná fáze	40
5.1.1	Záměr.....	40
5.1.2	Místo.....	41
5.1.3	Organizátoři projektu – realizační tým.....	41
5.1.4	Finanční prostředky, partneři a propagace.....	41
5.1.5	Naleznutí vhodného projektanta.....	41
5.2	Analýza a zhodnocení místa.....	42
5.2.1	Dokumentace.....	42
5.2.2	Zhodnocení současného stavu místa	42
5.2.3	Problémová mapa území.....	42
5.3	Plánování.....	42
5.4	Realizace	43
5.5	Spravování, hodnocení a monitoring	43
6.	Údržba a úprava veřejného prostranství	44
6.1	Možnosti obohacení a úpravy veřejného prostoru.....	44
6.2	Principy pro kvalitnější městský prostor.....	45
6.3	Ohrožení veřejného prostoru	48
7.	Město Rakovník	50
7.1	Město a užívání veřejného prostoru.....	51
7.2	Strategický plán rozvoje města Rakovník – stručný přehled	52
7.3	Revitalizace objektů města Rakovník	52
7.4	Využívání dotací městem Rakovník	56
7.5	Připravované projekty	58
7.6	Závaznost vybraného projektu.....	58
7.6.1	Fontána před městskou knihovnou.....	58
7.6.2	Významná rekonstrukce městské knihovny.....	60
8.	Vlastní průzkum	65
8.1	Vlastní průzkum I – Rozhovor s Mgr. Janem Mudrou	65
8.2	Vlastní průzkum II – Dotazník	67
8.2.1	Dotazník.....	68

8.2.2 Shrnutí dotazníku	71
9. Závěr	72
Resumé	73
Seznam použité literatury	74
Přílohy	78

1. Úvod

Veřejný prostor patří mezi široká a komplexní témata, o kterých se často diskutuje. Veřejný prostor je neodmyslitelnou součástí města. Je předmětem zkoumání mnoha disciplín, především těch humanitních, politických a společenských. Konkrétně lze zmínit filozofii, historii, umění, design, etnologii, archeologii atd. Veřejný prostor je v průběhu celých staletí, ba dokonce tisíciletí obměňován, transformován a podmiňován společenskými jevy. Zájem o veřejný prostor roste jak u obyvatel, tak i u orgánů města. Veřejná místa ve městě mají nezastupitelnou roli nejen v životě společenském, ale i v ekonomickém. Ve městě, které má dobře promyšlený veřejný prostor a nabízí velké množství aktivit, budou občané rádi žít a bude též hojně navštěvované turisty.

Veřejný prostor je téma velmi rozsáhlé. Cílem této diplomové práce je přiblížit tuto problematiku jak z hlediska právního, tak z hlediska společenského. Je však zřejmé, že nelze popsat a vystihnout vše. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části se dozvíme základní informace, tedy co veřejný prostor je, z jakých úhlů na něj můžeme prohlížet, čím je determinován a regulován, o jeho funkcích a realizaci či prostorových aspektech. Zjistíme, proč je veřejný prostor pro společnost důležitý a do jaké míry se právě tato společnost může podílet na tvorbě a údržbě veřejného prostoru. V neposlední řadě je zde uveden stručný historický přehled.

Praktická část je věnována veřejnému prostoru v městě Rakovník. Pozornost je zaměřena na využívání dotací města pro revitalizaci veřejného prostoru a celkovou podobu města. V lednu 2020 poskytl pro potřeby této práce rozhovor Mgr. Jan Mudra, který se angažuje v tvorbě a utváření veřejných míst ve městě. Posledních letech došlo k výrazné proměně Městské knihovny v Rakovník. Na závěr této práce jsou zveřejněny výsledky dotazníku vytvořeného pro občany města Rakovník.

Teoretická část

2. Veřejný prostor

Veřejný prostor je nedílnou součástí života obyvatel. Prostřednictvím něj dochází k sociální interakci, která je téměř pro každého člověka důležitá. Veřejný prostor není jen vizitkou města, ale má i účinky na psychiku a fyzickou stránku osoby.

2.1 Definice veřejného prostoru

Veřejný prostor patří mezi častá témata sociologie. Sociologové se snaží s dalšími odborníky soustředit na společenské jevy a události, které ve veřejném prostoru probíhají. V odborné literatuře najdeme bezpočet definic veřejného prostoru. Pokud budeme chtít definovat veřejný prostor, můžeme tak učinit z mnoha pohledů a úhlů. Lze se na něho dívat například z pohledu vlastnického. Veřejný prostor nacházející se na pozemku státu či obce je využíván a poskytován všem bez rozdílu. Patří tedy do zájmu veřejného.

Veřejný prostor lze chápat jako prostor, který nepatří do sféry soukromého života, nýbrž do veřejného. „*Obecně veřejný prostor slouží jako místo setkávání a komunikace ve všech jejích rovinách od politicko-právní přes sociální až k fyzické podstatě tohoto prostoru.*“¹ Toto je jedna z možných definic veřejného prostoru. Lze z ní vydedukovat, že autorka chápe veřejný prostor jako jisté místo, kde se stýkají obyvatelé jistého území a do jisté míry se podílí na jeho rázu. Vladimíra Šilhánková (2003) je názoru, že veřejný prostor je „*nezastavitelný prostor ve městě, který je volně (bezplatně) přístupný všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě, nebo s časovým omezením. Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele, slouží k provozování nejrůznějších pohybových a pobytových činností.*“² *Veřejný prostor je prostorem života společnosti, prostorem společenské komunikace. Je místem, kde se společnost „děje“, kde dochází ke kontaktům a komunikaci mezi lidmi, ke sdílení, inspiraci a vzniku všeho, co přesahuje jedince. Veřejný prostor je prostorem dějinným, kde se děje rozlišování mezi vysokým a nízkým, krásným a ošklivým,*

¹ ČABLOVÁ, Markéta. Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1, s. 8.

² AMBROŽOVÁ, Zuzana. Veřejné prostory malých měst – teoretická východiska. Urbanismus a územní rozvoj. 2010, XIII (6), s. 15

*důležitým a podružným. Tento prostor je prostorem otevřeným ve velice širokém smyslu slova: je přístupný všem členům dané společnosti, ale též prostorem, kde se tato společnost otevírá věcem a lidem cizím; tento prostor je též otevřený širokému spektru aktivit a využití; je prázdnem, kde se může odehrát něco nečekaného a je tedy i prostorem, kde se společnost otevírá směrem do budoucna.*³ Diana Kubrová píše, že veřejný prostor je možné chápat jako prostor přístupný všem, tj. prostor, kde se mohou scházet a společně trávit čas lidé různých věkových skupin, společenských tříd, pohlaví a ras. Podle tohoto pojetí může takový veřejný prostor tvořit prostor uzavřený, i pod širým nebem.⁴

Veřejný prostor je tedy část prostředí tvořící nejen fyzické prostředí, ale i prostředí zachycující nehmotnou rovinu tohoto prostoru, kterou jsou například média. Pokud bychom tedy zkoumali veřejný prostor jen z fyzického hlediska, můžeme hovořit o užším pojetí. Budeme-li chtít ale definovat veřejný prostor v širším pojetí, nesmíme zapomenout i na jeho nehmotnou dimenzi. Takovýto názor zastává i Miroslav Kalný. Ten se zmiňuje o tom, že veřejný prostor je naplňován na multidisciplinární úrovni. „Pokud omezíme veřejný prostor pouze na jeho pojetí spojené s prostranstvím, jedná se o užší vymezení. V širším smyslu je však nezbytné pod veřejný prostor podřadit i jeho nehmotnou dimenzi. Veřejný prostor zahrnuje prostředí vně osobní dispozice jednotlivce a jeho rodiny, zahrnuje prostor veřejných prostranství, médií a internetu.“⁵

Zákon 128/2000 definuje veřejné prostranství. *Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.*⁶

Ve vyhlášce č. 501/2006 Sb. se píše o plochách veřejného prostranství též, a sice v paragrafu §7, odstavcích 1 a 2. *Plochy veřejných prostranství se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, rozsah a dostupnost pozemků veřejných prostranství a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich významem a účelem. V odstavci 2 je následující. Plochy*

³ Katedra urbanismu a veřejného plánování, [cit. 3. 3. 2020] Dostupné z: <http://www.uzemi.eu/pojmy/verejny-prostor>

⁴ Veřejný prostor v širším kontextu – město, industriál, krajina. V Praze: Fakulta stavební ČVUT, 2018. ISBN 978-80-01-06355-2. str. 159

⁵ KALNÝ, Miroslav. Soukromý zájem ve veřejném prostoru. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1, s. 73.

⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, § 34. In Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 38/2000

veřejných prostranství zahrnují zpravidla stávající a navrhované pozemky jednotlivých druhů veřejných prostranství a další pozemky související dopravní a technické infrastruktury a občanského vybavení, slučitelné s účelem veřejných prostranství. Pro každé dva hektary zastavitelné plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení anebo smíšené obytné se vymezuje s touto zastavitelnou plochou související plocha veřejného prostranství o výměře nejméně 1000 m²; do této výměry se nezapočítávají pozemní komunikace.⁷

Vztahem veřejného prostoru a udržitelného rozvoje se zabývá Politika územního rozvoje. Politika územního rozvoje je strategický dokument, který popisuje prvotnost územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje. Uvádí se zde, že je potřeba: „Pro zajištění kvality života obyvatel zohledňovat nároky dalšího vývoje území, požadovat jeho řešení ve všech potřebných dlouhodobých souvislostech, včetně nároků na veřejnou infrastrukturu. Návrh a ochranu kvalitních městských prostorů a veřejné infrastruktury je nutné řešit ve spolupráci veřejného i soukromého sektoru s veřejností.“⁸

2.1.1 Veřejný prostor v zahraničí

Veřejný prostor je definován i v zahraničí. Zde se opět setkáváme s mnoha vymezeními. V knize International Encyclopedia of Human Geography je veřejný prostor popsán jako *majetek, který je otevřen veřejnému použití. Zahrnuje ulice, chodníky, parky, náměstí, obchody, kavárny, vnitřní nádvoří, a tak dál.*⁹ V definici se vyskytuje slovo majetek, tedy statek, určený k vlastnění. V tomto případě by se tedy mělo jednat o majetek, který je poskytován všem. V této knize lze nalézt i další definici veřejného prostoru jakožto *místo, kde je „veřejnost“ utvářena, takže sociální a kulturní pravidla veřejného mínění převládají.*¹⁰ Tato definice se na rozdíl od první, která asociuje majetek jako něco materiálního, zaobírá veřejným prostorem i z nemateriálního hlediska. Třetí definice říká, že *veřejná sféra je často*

⁷ Vyhláška č. 501/2006 Sb., Vyhláška o obecných požadavcích na využívání území. Částka 163/2006, část druhá, hlava II., §7

⁸ Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015. ISBN 978-80-7538-006-7. Čl. 28

⁹ KITCHIN, Rob a N. J. THRIFT. *International encyclopedia of human geography*. Amsterdam: Elsevier, 2009. ISBN 9780080449111, str. 511

¹⁰ KITCHIN, Rob a N. J. THRIFT. *International encyclopedia of human geography*. Amsterdam: Elsevier, 2009. ISBN 9780080449111, str. 511

*používána metaforicky k popisu oblastí praxe, kde jsou uskutečnitelné nějaké veřejné zásahy.*¹¹ Zde je již veřejný prostor vnímám jako něco zcela nemateriálního.

Stejně jako v České republice mají obyvatelé možnost podílet se na veřejném dění prostřednictvím různých spolků a sdružení. Ve Vídni nabízí Místní agenda 21 obyvatelům města Vídně mnoho způsobů, jak zlepšit kvalitu veřejného prostoru ve městě. Zároveň je zde zmíněno, že obyvatelé mají právo účastnit se na rozhodování. Iniciativa Grätzoase¹² se zabývá tím, jakým kreativním způsobem lze měnit veřejný prostor. V hlavním městě Belgie, Bruselu, je možné využívat veřejný prostor jen s povolením města. Žádost musí být přijata minimálně 6 měsíců před akcí.¹³ Město zároveň pomáhá s organizací. Lisabon je město, které každým rokem vyhlašuje program, který má podporovat malé iniciativy, které se zaměřují na zkvalitnění veřejného prostoru a života obyvatel.

2.1.1.1 Project for Public Spaces – USA

Existuje mnoho organizací zabývajících se funkční stránkou veřejného prostoru. Jednou z takových organizací je Project for Public Spaces, organizace založená v roce 1975 urbanistou Fredem Kentem. Organizace Project for Public Spaces je *nezisková organizace pro plánování, design a vzdělávání, která pomáhá lidem vytvářet a udržovat veřejné prostory, které budují silnější komunity.*¹⁴ Tuto svoji koncepci nazývají „Placemaking“. Stanovuje základní kritéria pro posuzování veřejného prostoru. V každém tomto kritériu se nacházejí otázky. Kritéria funkčnosti jsou rozdělena na následující okruhy.

1. Sociabilita – jak již slovo napovídá, bude se zde jednat o to, do jaké míry a jak se člověk socializuje a s kým. Důležité je rozvrstvení věkových skupin. Otázky, které si zde můžeme položit jsou např. Znají se zde lidé navzájem? Je toto místo frekventované a vhodné pro setkávání? Jaké je zde věkové a etnické složení? Navštěvují toto místo i ostatní lidé?
2. Využití a aktivity – v tomto případě se zkoumá, jaké aktivity zde mohou lidé využívat. Převažují v oblasti nějaké věkové skupiny? Vytvořili se

¹¹ KITCHIN, Rob a N. J. THRIFT. *International encyclopedia of human geography*. Amsterdam: Elsevier, 2009. ISBN 9780080449111, str. 511

¹² Grätzoase má vlastní internetové stránky www.graetzoase.at

¹³ Žádost je k poskytnutí na internetových stránkách <https://www.brussels.be/>

¹⁴ Project for Public Spaces. [cit. 10. 11. 2019] Dostupné a přeloženo z: <https://www.pps.org/>

poblíž nějaké skupiny? Pokud ano, jakým způsobem nejraději tráví čas?
Existuje v okolí nějaká stavba, atrakce, hřiště, která jsou nevyužitá?

3. Dostupnost a propojení – veřejné místo by mělo být dostupné všemi možnými dopravními prostředky či pěšky. Nemělo by být obklopeno nebezpečnými silnicemi či těžko přístupnými cestami. Je místo dobře přístupné? Existuje v okolí nějaká překážka (silnice, budovy, vodní plochy), které zneprístupňují místo? Je místo vhodné i pro tělesně postižené? V jakém časovém úseku bývá tato část místa nejvíce dopravně vytížená?
4. Pohodlí a image – dobře vypadající místo je důkazem toho, že je o něho dobře pečováno. Vypadá místo dobře? Je čisté? Udržované? Je zde dostatek odpadních košů, veřejných toalet, místo k posezení?

Z výše uvedeného je zřejmé, že místo by nemělo jen dobře vypadat, ale mělo by mít pozitivní účinky i na psychickou stránku člověka. Do značné míry jednotlivé body vytváří a přetváří sama společnost.¹⁵

Dále tato organizace vymezuje 11 principů pro tvorbu kvalitních komunitních míst.¹⁶

1. Komunita je expertem – občané jsou největším znalcem veřejného prostoru.
2. Tvořte místa, nikoliv design – nezaměřujte se jen na fyzickou stránku.
3. Hledejte partnery – jsou kritičtí a dokáží se na věc dívat „zvenku“.
4. Dívejte se – jak občané využívají prostor, kdo jaké chyby udělal...
5. Mějte vizi – vězte, co vlastně chcete a jak chcete prostor využívat.
6. Začněte s věcmi lehčími, rychlejšími a levnějšími.
7. Propojte – snažte se o efektivní rozložení mobiliářů.
8. Vždycky bude někdo říkat, že to nejde – nenechejte se odradit.
9. Forma podporuje funkci – snažme se pochopit veřejné místo.
10. Peníze nejsou problém – vždy lze najít levné a efektivní řešení.
11. Nikdy nemáte hotovo – veřejný prostor se neustále mění.

Nelze si nevšimnout toho, že koncepce, principy, myšleny a vize ve světě jsou podobné těm českým. Veřejný prostor je místem pro setkávání lidí

¹⁵ stránky Project for Public Spaces

¹⁶ stránky Project for Public Spaces

a vzájemnou interakci. Společnost v jiných městech v jiných státech má možnost podílet se na tvorbě a údržbě veřejného prostoru.

2.1.2 Public space

Termín veřejný prostor vychází z anglických slov „public space“. Tento termín lze chápat jako prostor, který není privátní. V angličtině existuje i pojem „open space“, volně přeloženo jako otevřený prostor. Jedná se o prostor, který není zastavěn budovami. Z této definice vyplývá, že tvorba veřejného prostoru je záležitostí občanů, avšak o jeho primární péči se stará především město například čištěním, sázením keřů apod. Je třeba si uvědomit, že celkovou kvalitu veřejného prostoru si vytváří opět sami občané, a to jeho udržováním a také užíváním. Veřejný prostor je lidmi nejen udržován pozitivním způsobem, ale i tím negativním. Lidé pouštějí psy na prostranství, na která nesmějí, malují graffiti či ničí odpadkové koše. Veřejný prostor je přístupný všem. Jedná se o místa, která mohou navštěvovat lidi různého věku, ras, pohlaví, společenského postavení a dalších znaků.

2.1.3 Veřejnost

Jelikož předešlé definice v sobě zahrnovaly velmi často pojem veřejnost, je na místě si tento pojem vysvětlit a specifikovat.

Pojmu veřejnost se podobě jako veřejnému prostoru připisují různé definice a významy. Záleží, v jakém odvětví se pohybujeme. Dle Sociologického ústavu AV ČR je pod pojmem veřejnost *chápana větší část společnosti (resp. národa, lidu) zainteresovaná na výsledcích ekonomických a společenských aktivit s obecnějším dopadem, na řešení určitého společenského problému, resp. na společenském dění jako takovém.*¹⁷ Veřejnost jsou stručně a jednoduše řečeno lidé bez jakéhokoliv kategorizování. V širším kontextu se může jednat o prostor, který je využíván a sdílen všemi lidmi (občany) bez rozdílu.

2.2 Soukromý versus veřejný prostor

Soukromá sféra je spojena s domovem, zatímco veřejná sféra zahrnuje prostředí, které slouží všem a je také všem přístupné. Rozdílné prostředí (tedy veřejná a soukromá sféra) determinuje i chování jednotlivých aktérů. Velmi často se musí společnost ve veřejném prostoru chovat tak, jak je od ní očekáváno, a musí

¹⁷Sociologická encyklopedie, [cit. 13. 2. 2020] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ve%C5%99ejnost>

se řídit vnitřními předpisy. Na veřejných místech bývají mnohdy umístovány pokyny, jak se v něm chovat, např. dětská hřiště, parky, sportovní areály apod. Můžeme tedy říci, že chování na veřejnosti je regulováno veřejným právem pomocí norem, které něco příkazují, dovolují či zakazují.

Dichotomie veřejný versus soukromý prostor je oblíbená u mnoha autorů. Je to zřejmě dáno tím, že v kontrastu dvou různých věcí vyniknou jejich jednotlivé znaky. Mezi autory, kteří se zabývají kategorizací veřejného prostoru, patří i Walter Siebel a Jan Wehrheim. Tito sociologové rozdělují prostor na veřejný a soukromý a ty pak dále pole typu jejich použití.¹⁸ Využívají k tomu následující dimenze:

1. legální – Veřejný prostor je řízen veřejným právem, ten soukromý vede zase soukromý vlastník.
2. funkcionální – Veřejný prostor (například náměstí či ulice) slouží pro účely politiky a trhu, zatímco soukromý prostor je určen pro účely produkce a reprodukce.
3. sociální – Ve veřejném prostoru se chováme vytříbeně a elegantně, zatímco v soukromém vládne intimita, emoce a „domácí pohoda“.
4. materiální/symbolické – Tato dimenze rozlišuje soukromý a veřejný prostor podle jejich vzhledu., tedy designu, materiálů a symbolů.

2.2.1 Dichotomie veřejného a soukromého

Dichotomie veřejného a soukromého se nevyskytuje jen u prostoru, ale též i u práva a zájmů. Mnoho autorů se zabývá dichotomií veřejného a soukromého práva, kde je rozdíl jasný. Avšak u veřejného a soukromého zájmu se tyto dva pojmy prolínají. To zmiňuje i Miroslav Kalný. *Rozdílnost dělení však spočívá v tom, že zatímco právo, resp. právní norma je vždy soukromá nebo veřejná, zájem může být veřejný i soukromý zároveň.*¹⁹ Miroslav Kalný dále píše, že: „V současné době lamentuje právnícký stav nad tím, že v naší společnosti každý odkazuje na svá práva, ale málokdo si je vědom také svých povinností.“²⁰ Vztáhneme-li to

¹⁸ SIEBEL, Walter, WEHRHEIM, Jan. Security and the Urban Public Sphere. German Policy Studies 3 (1): 19–46

¹⁹ KALNÝ, Miroslav: Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru in KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8, str. 60

²⁰ KALNÝ, Miroslav: Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru in KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8, str.59

na veřejný prostor, každý chce navštěvovat parky, náměstí, zahrady. Každý (snad) ví, že by tato místa měl udržovat v čistotě, ale jen někteří tak činí. Jaký je tedy rozdíl mezi veřejným a soukromým zájmem? Obecně zájem se vztahuje k jednotlivci (a skupině) a znamená věnovat něčemu pozornost. K pojmu soukromý lze použít synonymní adjektivum *privátní*, veřejný zase znamená *otevřený*, v tomto případě spíše *společenský*. Zájem je disciplínou především psychologickou a sociologickou, zatímco soukromý a veřejný disciplínou společenskou, politickou a sociologickou. *Soukromým zájmem je to, co si přeje jednatel nebo malá skupina subjektů.*²¹ *Veřejný zájem je pojmem neurčitým a je fakticky odrazem zájmu, který aktuálně zastává dostatečně velká skupina subjektů, která propůjčí onomu zájmu hodnotu „veřejnosti“.*²²

2.3 Prostranství vs. místa veřejně přístupná

I když jsou si tyto pojmy velmi blízké, jsou mezi nimi rozdíly. Prostranství je jakýkoliv veřejný otevřený prostor. Řadíme sem parky, lesoparky, zahrady, náměstí, koupaliště atd. Místa veřejně přístupná se nacházejí uvnitř budov. Patří sem např. knihovny, muzea, divadla, banky, obchody. Ústavní soud považuje za veřejné prostranství *každý prostor, který je přístupný všem bez omezení, slouží obecnému užívání a je jako veřejné prostranství určen v obecně závazné vyhlášce obce.*²³

2.4 Kvaziveřejné prostory

Existují také kvaziveřejné prostory, které se na první pohled tváří jako veřejné prostoru v pravém slova smyslu, nicméně v nich platí jistá pravidla. Takovým kvaziveřejným prostorem je například obchodní centrum. Například ve veřejných prostorech může každý člověk trávit čas po svém, zatímco v obchodním centru se předpokládá, že člověk zde bude především konzumentem.

²¹ KALNÝ, Miroslav: Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru in KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8, str. 60

²² KALNÝ, Miroslav: Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru in KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8, str. 60

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02.

Neznamená to však, že nelze spatřit člověka v obchodním centru s knihou, když na někoho čeká. Je však nežádoucí, aby ho navštěvoval za účelem jen čtení knihy.

V kvaziveřejném prostoru je nežádoucí, aby se zde člověk zdržoval bez konkrétního cíle. Pokud chceme tedy vyjádřit hlavní rozdíl mezi veřejným a kvaziveřejným rozdílem, je to rozdíl ve funkčnosti. Veřejný prostor dává možnost uživatelům odpočinout si, relaxovat, ale na rozdíl od uživatele kvaziveřejného prostoru se od něho neočekává, že bude konzumentem. Kvaziveřejný prostor se v posledních letech dostává do popředí a v budoucnu se může stát, že bude stále více utiskovat prostor veřejný. Hlavní roli zde hraje ekonomika, ve které se prosazuje fenomén občan-konzument. *„Na výlučném charakteru kvaziveřejných komerčních prostorů by nebylo nic až tak skandálního (místa s omezeným přístupem, např. soukromé kluby a uzavřené společnosti, přece existovala vždy), kdyby zcela nenahradily veřejné prostory. Rostoucí počet a obliba kvaziveřejných prostorů silně ovlivňuje život v postsocialistických městech a každodenní zvyky obyvatel měst. Nejen že jsou komerční prostory občany užívány pro trávení volného času, ony už dokonce obsadily i místo legitimních veřejných prostorů v představitosti urbanistů. Tato kolonizace představitosti pak ovlivňuje uspořádání města, kdy je prostor organizován tak, aby vyhovoval potřebám občana-konzumenta, jenž se stává výchozím bodem pro urbanisty, a dostává tak přednost před jinými typy obyvatel města.“*²⁴

2.5 Rozdělení a typy veřejného prostoru

V současné době lze rozlišovat i veřejný prostor fyzický a virtuální. Ten první, fyzický, jsou parky, náměstí, ulice atd. Ten virtuální je podstatně mladší a řadí se mezi něj prostor sociálních sítí. Virtuální prostor se však začal pomalu tvořit již v době, kdy se rozšiřovaly tiskoviny.

Do městského veřejného prostoru lze řadit náměstí, zeleň (např. parky), ulice, nábřeží (náplavky, přírodní břehy).

2.5.1 Náměstí

Náměstí patří mezi nejdůležitější prostor ve městě. Odehrává se zde společenské a kulturního dění a je vizitkou města. Kromě toho je to často i nejstarší

²⁴ ERBEL, Joanna. Veřejný prostor. [cit. 12. 10. 2019] Dostupné z: <http://www.monumenttotransformation.org/atlas-transformace/html/v/verejny-prostor/1-verejny-prostor.html>

část města. Dříve se zde především obchodovalo. Existují i náměstí parkové s hojnou zelení. Obytné náměstí je využíváno pro sousedská setkání a hry. Dopravní náměstí je místem především s dopravní funkcí.

Gehl uvádí následující typologii náměstí:²⁵

- Hlavní náměstí je centrální prostor (například Václavské náměstí, náměstí v Bratislavě apod.). Hlavní náměstí mívá často historický charakter. Často bývá místem shromažďovacím. Mezi jeho další funkce patří reprezentativní.
- Náměstí určené k pobytu je vhodné pro setkávání (Kodaň). Lidé se zde stýkají, aby si odpočinuli a relaxovali. Bývá zde velký počet kaváren, obchodních domů atd.
- Dopravní náměstí slouží k rozvoji městské dopravy (Darmstadt). Slouží k individuální automobilové dopravě a dopravě městské.
- Náměstí monumentální stavby mají zdůraznit nějakou budovu (Štrasburk, Barcelona). Nemusí být vždy označena slovem náměstí a často bývá podřazeno hlavnímu náměstí.
- Promenáda je místem, které slouží spíše k procházkám (Karlovy Vary).

Kromě výše uvedených existují i náměstí vedlejší sloužící spíše k obývání. Nalézají se zde často malá tržiště. Náměstí vedlejší polosoukromý charakter.

2.5.2 Zeleň

Podle Šilhánkové, Koutného a Čablové²⁶ může zezeň nabývat několika podob, a sice městského parku, městské zahrady, lesoparků a příměstských rekreačních lesů. Funkcí zeleně existuje několik. Je jím například funkce ekologická. Zezeň absorbuje škodlivé látky z ovzduší a reguluje vlhkost. Ze sociálních funkcí lze zmínit především funkci hygienickou, se kterou má pevnou vazbu funkce psychologická. V neposlední řadě můžeme poznamenat funkci estetickou.

²⁵ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0. in KOLEKTIV NADACE PARTNERSTVÍ. *Kvalitní veřejné prostory, Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství*. Vyd. v češtině 1. Brno: Nadace Partnerství, 2004. s. 14-21.

²⁶ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, Jan KOUTNÝ a Markéta ČABLOVÁ. *Urbanismus a územní plánování*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, ISBN 80-7194-415-7, str. 83

2.5.3 Ulice

Ulice lze chápat jako prostor mezi domy. Gabriel Kopáček²⁷ rozděluje ulice do několika typů.

1. Obytná ulice – ulice s dominantní pobytovou funkcí. Jedná se o obytnou zónu.
2. Obchodně-společenská ulice – jedná se o pěší zónu. Nachází se často v centrech měst často s občanským vybavením.
3. Městská ulice – základní uliční síť, vytvářející adekvátní podmínky pro zástavbu a aktivitu obyvatel.
4. Městská třída – třída s bohatou dopravní a společenskou funkcí. Nacházejí se zde často restaurační zahrádky, místa pro propagaci zboží, zóny s lavičkami apod.

2.5.4 Nábřeží, náplavky, přírodní břehy

Nábřeží je prostor podél řeky. Slouží především k rekreačním, pobytovým a procházkovým účelům. Náplavky, upravené břehy, umožňují bezprostřední kontakt s vodou a jsou v nižší úrovni než nábřeží. Jejich využití je pestré, od zakotvení lodí po procházky nebo cyklostezky. Přírodní břehy tvoří součást krajiny. Podél náplavek, nábřeží a přírodních břehů se často konají různé akce, např. tančírny, festivaly jídla, vína apod.

2.6 Historie a vývoj veřejného prostoru

Veřejný prostor je zde odpradáвна bez ohledu na člověka. Je místem setkávání lidí. Časem si na něho člověk začal činit nárok a přetvářet ho podle svého. Vývoj veřejného prostoru úzce souvisí s vývojem sídel a architekturou. *„Architekturou jsou jednotlivé budovy. Architekturou jsou z těchto budov sestávající ulice, náměstí, městské čtvrtě, parky nádvoří i celá města, která byla po tisíciletí utvářena rukou člověka podle jeho potřeb.“*²⁸

²⁷ KOPÁČEK, Gabriel. Typologie ulice: Street typology: zkrácená verze habilitační práce. Brno: VUTIUM, 2005, ISBN 80-214-3078-8, s. 21-22.

²⁸ HRŮZA, Jiří. *Svět architektury*. Praha: Aventinum, 2000. ISBN 80-7151-112-9, str. 9

2.6.1 Starověk

První funkce veřejného prostoru byla především komunikační. Obyvatelé sídel si zde sdělovali důležité informace. Za první veřejné prostory by se daly považovat shromaždiště před panovníkovým obydlím. Dále pak oppida či prostorné ulice, kterým procházel slavnostní průvod, například náčelníka, krále, panovníka. Později začala vznikat samotná veřejná prostranství, sloužící například k již zmíněné komunikaci, k obchodu a náboženským účelům, dále pak k vojenským účelům, sportovním a rekreačním atd.

Ve starověku a středověku mělo smysl zakládat veřejná prostranství, jelikož se na nich často diskutovalo a řešily společenské otázky. „*První plnohodnotné veřejné prostory známe ze starověkého Řecka – jsou to agory, které představují jasnou prostorovou a funkční formu veřejného prostoru.*“²⁹ Agory byly starořecká městská shromaždiště a tržiště, která byla často doplněna sochami, pomníky. Dále se zde mohly nacházet *odpočívadla, sluneční hodiny, drobné stavby se zařízením pro určování směru větrů, prameny, vodovody, nymfea – výtoky vody architektonicky upravené a jiné stavby pro obecný prospěch a používání.*³⁰ Řecké stavitelství se stalo později základem pro stavitelské římské. Podobně jako bylo v Řecku hlavním místem agora, v římském impériu to bylo fórum. Fórum byl „*ústřední volný prostor obklopený budovami, kde se obyvatelé shlukovali, přecházeli od jednoho k druhému, povídali si, pokřikovali a zabývali se svými úředními, náboženskými, obchodními i soukromými záležitostmi.*“³¹ Asi nejznámějším fórem je Forum Romanum v Římě u Collosea. Syrový konstatuje že, „*oboje, agora i fórum, je něco jako naše náměstí, tržiště, shromaždiště, sněmovna, parlament a v Římě dokonce aréna. Zde se svobodní občané denně scházeli, rokovali o věcech, které je zajímali. Zde se projednávali veřejné záležitosti, ale též se obchodovalo i lelkovalo.*“³² Postupem času se začaly vytvářet i "zelená prostranství", jako jsou parky, zahrady, obory atd.

²⁹ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: VUT, 2003. ISBN 80-214-2505-9, s. 33

³⁰ SYROVÝ, Bohuslav. *Architektura – svědectví dob: přehled vývoje stavitelství a architektury: určeno [také] posl. a stud. odb. škol architektonického směru*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1974. Řada stavební literatury, s. 80

³¹ CASSON, Hugh et al. 1993. *Dějiny architektury*. Praha, Odeon, Architektura; sv. 6. ISBN 80-207-0185-0, s. 60

³² SYROVÝ, Bohuslav. *Architektura – svědectví dob: přehled vývoje stavitelství a architektury: určeno [také] posl. a stud. odb. škol architektonického směru*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1974. Řada stavební literatury, 80

2.6.2 Středověk

Ve středověku hrál veřejný prostor též důležitou roli. Zpočátku byla středověká města dost podobná středověkým vesnicím. Domy byly dřevěné a jednotlivé budovy nebyly rozmístěny podle nějakého plánu. Teprve později se stalo centrum města náměstí s radnicí. Kolem tržiště (náměstí) se vytvářely rozsáhlé sítě hlavních a vedlejších ulic, především radiálním směrem. Na náměstích se především obchodovalo a trhovalo. V okolí chrámu pak měl prostor duchovní funkci. V okolí náměstí stály domy bohatých občanů, chudší vrstva se musela spokojit s domy na okraji města. Součástí města byla však i rozsáhlá předměstí, kde se nacházely domy řemeslníků či zemědělců.

Středověké město mohlo vzniknout několika způsoby, a sice bylo pokračovatelem města antického, např. Řím. V tomto případě se v takovém městě dochovaly i některé znaky veřejného prostoru. Některá města byla zakládána na bývalých obchodních či řemeslných cestách. Další možností vzniku města bylo založení na „zeleném drnu“, tedy na místě, které nebylo doposud osídleno. Veřejná místa se v tomto případě nepříliš inspirovala starověkými městy a vznikají typické středověké stavby a náměstí byla nejčastěji čtvercová s velkým množstvím uliček na sebe kolmých. Dominantou takového náměstí byl nejčastěji chrám, kostel (Rakovník, Plzeň). Velmi často se uprostřed náměstí nacházel morový sloup (Rakovník).

2.6.3 Novověk

V novověku je veřejný prostor nejen místem obchodu, ale každodenního života. *Ulice i náměstí byly nejen místem, kudy se procházelo, nebo kde se obchodovalo, byly i místem kudy plynul každodenní život – byly velkou řemeslnickou dílnou.*³³ V novověku bylo žádoucí, aby veřejný prostor byl co nejpřívětivější pro občany, a proto se kladl důraz i na estetickou stránku veřejného prostoru. Vznikají okrašlovací parky a jiné zelené prostory, například zahrady.

V novověku vyvstává nový problém pro veřejný prostor, a tím je automobil. *„Ulice měly (dříve) dopravní funkce, ale převažovala doprava pěší. V historických částech měst jsme tuto strukturu zdědili a víceméně si jí vážíme.*

³³ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: VUT, 2003. ISBN 80-214-2505-9, s. 47

*A do toho přišel nových styl vázaný na automobilismus. Auto se promítá do veřejného prostoru. Ovšem tak, že máme pocit, že je ho plný.*³⁴

Během socialistické éry se o veřejný prostor staral především stát. Po roce 1989 se zájem o veřejný prostor u občanů zvýšil a měli též možnost částečně ho přetvářet podle svých potřeb.

2.7 Veřejné prostranství a právní regulace

V českém právním systému se setkáváme s pojmem veřejné prostranství. V zákoně 183/2006 nalezneme pojem veřejné prostranství, avšak je zde pouze obsažen, není definován. Podle tohoto zákona je veřejné prostranství zařazeno k veřejné infrastruktuře. V poznámce pod čarou odkazuje zákon na definici veřejného prostranství v obecním zřízení.³⁵ Definice veřejného prostranství se nalézala i v zákonu ČNR č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Zde se nacházelo, že veřejným prostranstvím jsou „zejména náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň, jakož i další prostory přístupné každému bez omezení“.³⁶

Právní regulace veřejného prostranství je v pravomoci obce. Obec je dle článku 101 odst. 3 Ústavy *veřejnoprávní korporace, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří dle vlastního rozpočtu*.³⁷ Zároveň jim Ústava umožňuje *v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky*.³⁸ Díky této pravomoci může obec regulovat užívání veřejného prostranství, přičemž se řídí pouze zákonem. Podle ustanovení § 10 písm. c) obecního zřízení může obec obecně závaznou vyhláškou stanovit povinnosti *k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti*.³⁹ Další

³⁴ MUŽÍK, Jan. Veřejné prostory a obraz města in *Veřejná prostranství – veřejné prostory, sídelní zeleň, krajina v územním plánování: sborník ze semináře AUÚP, Františkovy Lázně, 17.-18.4.2008*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. ISBN 978-80-903928-8-5. str. 28

³⁵ Zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), § 2 odst. 1 písm. k), In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 63/2006

³⁶ Zákon ČNR č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (dále „zákon o místních poplatcích“), § 4 odst. 2

³⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, Článek 101 odst. 3

³⁸ Ústavního zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, Článek 104 odst. 3

³⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, § 10 písm. c. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38/2000

pravomocí obce je možnost *rozhodnout o názvech částí obce, ulic a jiných veřejných prostranství*.⁴⁰

2.7.1 Soukromé vlastnictví

Stává se, že veřejná prostranství leží na pozemku soukromníku. Je to dáno historií, či tím, že obec chce zde vytvořit nové veřejné prostranství. Při obecném užívání dochází k omezení vlastnického práva vlastníka. Soudy řeší, zda tomuto vlastníkovi přísluší náhrada podle LZPS článku 11 odstavce 4 - „*Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.*“. Vlastník je povinen omezení strpět.⁴¹ Je nepřipustné, aby například stavěl okolo svému pozemku plot, který znepřístupní vstup. Jeho vlastnické právo je však stále nedotčeno. Příkladem veřejného prostranství na soukromém pozemku je výstavba účelové komunikace. Pokud se chce vlastník pozemku, který se stal veřejným prostranstvím, bránit, může k tomu využít podle Ústavního soudu soukromoprávní žalobu. "Podle § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, obec určí, obecně závaznou vyhláškou, místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství. Jedná se o rozhodování, které je v samostatné působnosti obce ve smyslu § 35 zákona o obcích. Při tomto rozhodování je obec vázána nejen definicí veřejného prostranství, obsaženou v § 34 téhož zákona, ale i celým systémem územního plánování a stavebního řízení podle zvláštních předpisů. Právo vlastníka bránit se obecnému užívání jeho majetku soukromoprávní cestou (žalobou u obecného soudu) není nijak omezeno."

⁴⁰Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, § 28 odst. 1. In Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 38/2000)

⁴¹ Čl. 11. Odst. 1 a 4 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRAV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky.

3. Užívání veřejného prostoru

3.1 Zvláštní a obecné užívání

Veřejný prostor je určen k veřejnému užívání. Veřejným užíváním rozumíme užívání všeobecně přístupných materiálních statků, které odpovídá jejich účelovému určení, předem neomezeným okruhem uživatelů.⁴² Právo veřejného užívání vzniká přímo ze zákona, a protože má veřejnoprávní povahu, projev vůle vlastníka nemá vliv. Užívání může být za jistých okolnostech omezeno, například při údržbě, opravě či při zjištění, že dané místo je nebezpečné pro jeho potenciální uživatele.

Na veřejném prostoru a na infrastruktuře jsou závislí jak obyvatelé, tak i uživatelé měst. Lidé se musí dopravovat do práce, musí mezi sebou komunikovat, ve večerních hodinách jsou závislí na veřejném osvětlení, při dlouhém chození by měli mít možnost někde si odpočinout, občerstvit se, dojít na toaletu a konat dalších několik činností více či méně nezbytné pro život. Rozvoj a udržování veřejného prostoru je mnohdy náročný proces, jelikož veřejný prostor a jeho mobiliář není často udržován občany samotnými, ale jejich existence a údržba je v moci městské správy. Jistým problémem může být rozmístění jednotlivých služeb. Při plánování rozmístění budov sloužící lidem, kterými mohou být lékařské domy, lékárny, obchody, parky a další, je klíčová prostorová spravedlnost.

K ochraně veřejného prostoru před zneužitím a protiprávnímu jednání slouží sankce a zákazy obsažené v zákonech a vyhláškách. K takovým zákazům patří například vstupovat na trávník se psem, znečišťovat místo, vstupovat do něho pod vlivem omamných látek a alkoholu, hlasitě se projevovat, rušit noční klid, ničit veřejné budovy a mobiliáře místa a mnoho dalšího.

Jestliže má být místo použito k jinému než obecnému užívání (např. ke koncertům), je chráněno zpoplatněním nebo musí být organizátor zvláštní povolení. Podle § 14 odst. 2 *poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků. Obec může obecně závaznou vyhláškou upravit další způsob placení a jemu odpovídající den platby*

⁴² KALNÝ, Miroslav. Soukromý zájem ve veřejném prostoru. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1, s. 131

poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu. U poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.⁴³

Veřejný prostor patří k veřejným statkům. Veřejné statky jsou přístupné všem a jsou bezplatné. Veřejné užívání zahrnuje dva typy užívání, a sice užívání obecné a užívání zvláštní. Ústavní soud vymezil tato dvě užívání takto: *„Jednou z funkcí povinnosti platit poplatky za zvláštní užívání veřejného prostranství je zajistit prostřednictvím ekonomického tlaku obce, aby zvláštní, tj. nezbytně omezené a ostatní uživatele vylučující užívání veřejného prostranství, nebylo upřednostňováno nad užíváním obecným.“⁴⁴* Z toho vyplývá, že zvláštní užívání by nemělo být připuštěno vždy. Oba dva druhy se od sebe liší mírou správní činnosti, rozsahem povinností a práv a okruhem uživatelů či podle právní možnosti vzniku. Veřejným užíváním rozumíme *„užívání všeobecně přístupných materiálních statků, které odpovídá jejich účelovému určení, předem neomezeným okruhem uživatelů“*. Při veřejném užívání nemá projev vůle vlastníka vliv. Obecným užíváním takové užívání, kde statek mohou využívat ostatní i potenciální uživatelé. Právo obecné užívání může být omezeno či vyloučeno v případě ochrany, bezpečnosti, údržby či opravy. Právní možnost obecného užívání vzniká ze zákona nebo z povahu užívaného statku. Zvláštní užívání vzniká na základě vydání správního aktu. Okruh uživatelů ve zvláštním užívání je omezen. Povolení ke zvláštnímu užívání je vázáno na správní poplatek. Aby nedocházelo k ničení, znečišťování a dalšímu protiprávnímu jednání, slouží sankce a zákazy. Uživatelé nesmí znečišťovat prostředí, rušit noční klid, budit veřejné pohoršení, vstupovat na veřejná místa pod vlivem návykových látek apod. Při užívání veřejného prostoru není podstatné, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví. Jestliže místo nachází na soukromém pozemku, představuje jeho užívání narušení vlastnického práva majitele. Tak lze učinit pouze s jeho souhlasem či dohodou. To se děje tak, že veřejnému užívání nebrání.

⁴³Zákon České národní rady č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, § 14 odst. 2

⁴⁴Nález sp. zn. Pl. ÚS 21/02 ze dne 22. 3. 2005 (N 59/36 SbNU 631; 211/2005 Sb.).

3.2 Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva

Omezení vlastnického práva je zakotveno v Listině základních práv a svobod.⁴⁵ Lze konstatovat, že existují v zásadě dva druhy omezení. První skupinu představuje omezení na základě čl. 11 odst. 3 Listiny. Vlastnictví zavazuje. Nesmí způsobovat újmu na právech druhých a nesmí poškozovat základní hodnoty, kterými jsou zdraví, životní prostředí či přírodu nad míru stanovenou zákonem. Druhou skupinu tvoří omezení ve veřejném zájmu a za náhradu.

3.3 Veřejný prostor a jedinec

Veřejný prostor je místem, kde se odehrává sociální chování. V mnohem větší míře se zde vyskytuje sociální kontrola a záležitosti, ve které zemi se člověk narodil, nachází či kterou kulturu přejal. V některých zemích je chování přísně regulováno, kontrolováno či sledováno, některé země jsou benevolentnější a mají limity sociálního chování nastaveny níže. Jedincovo chování není kontrolováno jen ostatními jedinci, nýbrž i jedincem samotným. V průběhu svého života se jedinec naučí rozlišovat, co je ve společnosti zakázané, nežádoucí, vhodné, žádané apod.

Douglas Porteus⁴⁶ se snaží najít odpověď na otázku, lze-li lidské chování ve veřejném prostoru předpokládat. Ten tvrdí, že chování v daném prostředí lze předvídat, a sice na základě tří faktorů, kterými jsou genetický vklad jedince, charakteristika existujícího prostředí a předchozí zkušenosti jedince s daným prostředím. Pod prvním faktorem si lze představit již zmíněný genetický vklad jedince nebo kulturní normy dané společnosti, pod druhým faktorem zase účel, povaha prostoru a pod třetím například hustota osob.

Funkčním veřejným prostorem rozumíme plnění potřeb jeho uživatelů. Podle Gehla⁴⁷ jsou základní potřeby jedinců tyto:

1. potřeba fyzického a psychického komfortu
2. potřeba sociální interakce
3. potřeba nových podnětů
4. potřeba pasivního a aktivního odpočinku

⁴⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., čl. 11 odst. 4

⁴⁶ PORTEOUS, J. Douglas: *Environment and Behaviour. Planning and Everyday Urban Life*. Addison-Wesley Publishing Company. University of Victoria, British Columbia, 1977. ISBN 0-201-05867-7

⁴⁷ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0.

Fyzický a psychický komfort znamená, že jedinec se v daném prostoru cítí bezpečně a pohodlně. Je chráněn před vnějšími vlivy. Toho lze docílit stavěním přístřešku, altánků, dostatkem laviček, upravením zeleně.

Potřeba sociální interakce v sobě zahrnuje možnost jedince socializovat se, být v kontaktu s druhými či sledovat ostatní osoby a dění kolem sebe. Člověk má dostatek prostoru stýkat se s blízkými lidmi nebo poznávat nové.

Pod novými podněty si lze představit různé městské akce, trhy, koncerty, vystoupení. Člověk zde může nasbírat nové zkušenosti a pobavit se. Lze sem zařadit i pouliční umění, které v člověku evokuje různé pocity.

Odpočinek je důležitý pro celkovou regeneraci těla a mysli. Je dokázáno, že zelená barva působí pozitivně na mysl, a proto je vhodné zřídit ve městě parčíky, zahrady atd.

3.4 Veřejný prostor a skupiny

Člověk je tvor společenský a setkávat se s jinými lidmi je pro něj přirozené. Interakce s jinými lidmi je v životě téměř každé osoby velmi důležitá především pro jeho psychickou stránku. Jasně vytyčený veřejný prostor dává možnost skupinám scházet se zde a nepohybovat se pouze v prostoru privátním. Veřejný prostor umožňuje shromáždění více osob na jednom místě. Pokud se při shromáždění objeví i emoce spojené s vyjádřením se k určitému názoru, stává se veřejný prostor i funkčním nástrojem protestů. Veřejný prostor má být tedy i prostředkem k možnosti vyjádření se, nejen místem k procházkám.

3.5 Venkovní aktivity

Veřejný prostor a venkovní aktivity spolu neodmyslitelně souvisí. Podle Gehla lze rozdělit venkovní aktivity do tří kategorií.⁴⁸

- Nezbytné aktivity jsou takové, které jsou nevyhnutelné. Mezi takové aktivity patří chození na nákup, cesta do práce, zařizování ve městě. Tyto činnosti jsou potřebné a jsou součástí každodenního života.
- Volitelné aktivity jsou provozovány pro zábavu. Člověk je vykonává pro radost a jen tehdy, dovoluje-li mu to čas a místo. Tyto aktivity jsou

⁴⁸ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0, str. 11

značně závislé na kvalitě venkovních prostor. Jedná se o procházky, opalování, sporty atd.

- Společenské aktivity vyžadují více účastníků. Lze sem zařadit schůzky s jinými lidmi, společné posezení, hrající si děti.

Již několikrát bylo zmíněno, že veřejný prostor existuje především kvůli lidem. Uskutečňují zde svoje aktivity. Gehl zmiňuje především tyto:⁴⁹

- Chůze – je přirozeným pohybem člověka. Tento pojem se v tomto případě nevztahuje jen na možnost chůze „zdravého“ člověka, ale i lidí na vozíčku či matky s kočárky. Ideální místo pro chůzi je takové, které vyhovuje všem věkovým kategoriím i lidem s postižením. Často se však lze setkat s vysokými obrubníky, nevyhovující dlažbou či rozměrově nevhodnou silnicí.
- Postávání – oblíbeným místem pro postávání jsou okrajové zóny. Lidé neradi postávají na otevřených prostranstvích. Ideální jsou různé podchody, místa pod stromy či zóny podél průčelí.
- Sezení – najít vhodné místo k sezení je důležitým prvkem při projektování veřejného prostoru. Lavičky by neměly být umístovány ledabyly. Pečlivý výběr místa je zárukou toho, že se lidé sem budou chtít vracet. Místa k sezení jsou vybírána mj. na základě bezpečí a příjemnosti. Těžko budou lavičky umístěny na okraji rušných silnic, i když není to pokaždé vyloučeno.
- Pozorování, naslouchání a povídání si – tyto aktivity patří do komunikační složky. Člověk pozoruje okolí a dění, přičemž limity veřejného prostoru by měly odpovídat zornému poli.
- Příjemné místo v každém ohledu – *všechny dobrovolné, rekreační a sociální aktivity mají společnou vlastnost, že se odehrávají pouze tehdy, když kolem existují dobré externí podmínky pro zastavování lidí a jejich pohyb kolem, když skýtají maximum výhod a minimum nevýhod fyzicky, psychologicky a sociálně, a když je v každém případě příjemné v tomto prostředí pobývat. Příjemnost místa závisí také na ochraně před nebezpečím a zraněním, především na ochraně před kriminalitou a před dopravním ruchem.*⁵⁰

⁴⁹ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0, str. 135

⁵⁰ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0, str. 173

- Pozvolné okraje – zahrnují aktivity mezi budovami, respektive před nimi. Východy a vchody by měly být snadno přístupné. Místa před domy by měla být čistá a měla poskytovat možnost k nějakým aktivitám.

3.6 Fenomén genia loci

V překladu znamená genius loci duch místa. Jedná se o specifickou atmosféru nějakého místa. Slovník cizích slov definuje tento pojem jako *příznačný charakter, tradice, image či atmosféru určitého místa*.⁵¹ Atmosféra nebo duch místa místa (tzv. genius loci) vypovídá, jak je místo vnímáno námi samotnými, přičemž nemusíme být na daném místě zrovna fyzicky přítomni. Jednoduše řečeno, genius loci je místo, které v nás něco vyvolává, přičemž tento pocit je čistě subjektivní. Pro někoho může být zeď pomalovaná graffitti umělecké dílo, pro jiného zase jen projev vulgarismu, pro dalšího zase místem setkání kamarádů a v někoho toto místo může nechat lhostejným.⁵²

S tímto fenoménem úzce souvisí i funkční aspekty veřejného prostoru. Gehl se zmiňuje o třech nejdůležitějších.⁵³ Jsou jimi bezpečí, pohodlí a prožitek.

Jestliže má být veřejný prostor kvalitní, je zapotřebí, aby se v něm obyvatelé cítili bezpečně. Tím lze docílit tak, že veřejný prostor bude neustále kontrolován. Vhodné je použití kamerového systému a pravidelná obchůzka strážců. Místa, která jsou 24 hodin denně obsazena lidmi, nemusí být až tak pod velkým dohledem. Dá se říci, že obyvatelé tento prostor sami hlídají. Kromě hlídání prostoru se dá bezpečnost zajistit i stanovením pravidel. Často se na veřejných místech (např. dětských hřištích, sportovních hřištích atd.) nalézají cedule, jak se zde chovat a čeho se vyvarovat. Výhodou stanovením pravidel je, že se dají měnit podle situace. Další možností, jak zvýšit bezpečnost, je monitorování a projektování místa.

Veřejný prostor by měl být konstruován tak, aby se v něm všichni cítili pohodlně. Ideální veřejný prostor by neměl diskriminovat žádnou sociální ani věkovou skupinu. Vždy by se mělo najít místo, kde si člověk bude moci odpočinout a naplno využívat krásu daného místa.

⁵¹ Slovník cizích slov. [cit. 21. 10. 2019]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/genius-loci>

⁵² ČABLOVÁ, Markéta. Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1, str. 58

⁵³ GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0.

Místo by mělo být upravené a nabízet větší množství aktivit. Důležitá je čistota a klimatické podmínky. Vhodné je vysazení stromů, které v parných dnech nabízejí možnost úkrytu. Místo by mělo disponovat zajímavými prvky, které rozvíjí mezi obyvateli představitost.

3.7 Město jako živý organismus

Sídlo lze přirovnat k živému organismu. To znamená, že vykazuje jisté „žítí“, které se neustále vyvíjí, mění, popřípadě zaniká. Dle Čáblové⁵⁴ a spol. je zapotřebí deset zásad, aby se město udrželo živé a zdravé. Těmito zásadami jsou:

1. jasná vize – jasné a srozumitelné směřování městského rozvoje, péče o město. Každé sídlo by mělo vědět, k čemu směřuje.
2. obrácení města do sebe – snaha o koncentraci a ucelenost města s efektivní obslužností a dostupností. Město by se nemělo příliš rozpínat, pokud nebude schopno zajistit potřeby občanů, kteří žijí dál od centra.
3. propojování – propojení významných a frekventovaných míst, především centra, parků apod. Propojení se dosáhne například MHD.
4. rozmanitost funkcí – ve městě by se mělo zamezit vylidňování určitých míst, a tím se omezí tvorba nebezpečných míst. Město neslouží jen jako místo služeb, ale i jako místo bydlení, administrativy, kultury, rekreace atd.
5. zahušťování města – děravost města se zacelí dostavbou proluk.
6. kvalitní veřejný prostor – místo je úměrně velké svému významu. Veřejný prostor je přehledný a jasně ohraničený. Pokud tomu tak je, můžeme dané místo dobře opečovávat a hlídat.
7. město pro pěší – je žádoucí, aby město disponovalo co nejméně podchody nebo nadchody. Zamezí se tak zbytečným překážkám a nebezpečným místům. Omezení podchodů a nadchodů znamená též větší přehlednost města.
8. eliminace bariér a černých děr – Bariérami se rozumí takové místo, které rozděluje území a narušuje tím živé proudění. Černou dírou je místo, které vysává ze svého okolí energii či potenciál. Jedná se o kulturně, ekonomicky či sociálně nestabilní území. Takovým místem může být například městské ghetto.

⁵⁴ ČABLOVÁ, Markéta. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1, str. 20

9. městský dům – Jedná se o takový dům, který je živý 24 hodin denně. V přízemí se nacházejí často obchody, služby, v patrech nad nimi bývají kanceláře a nejvýše položené bývají byty. Jelikož se jedná o místo, které funguje nonstop, obyvatelé se zde cítí bezpečně.
10. konverze namísto demolice – upřednostňování opravy nebo přeměny budov. Využití takových budov je často nové. Zabrání se výstavbám budov, které jsou často přerušeny kvůli investorům.

3.7.1 Město

Veřejný prostor je neodmyslitelnou součástí jakéhokoliv města. Jelikož je praktická část této práce zaměřena na veřejný prostor města Rakovník, následující kapitoly slouží k pochopení města jakožto nositele sociálních hodnot. Město Rakovník je obec městského typu s obecním úřadem s rozšířenou působností.

3.7.1.1 Definice města

Podobně jako u veřejného prostoru existuje několik možností, jak město definovat. Děje se tak na základě různých kritérií, kterými mohou být:⁵⁵

1. administrativně-správní kritérium (statut města) – městům byla udělena určitá privilegia
2. statistické (velikostní) kritérium – rozhodujícím kritériem je počet obyvatel
3. kritérium fyziognomie města – vzhled měst se liší od vzhledu venkova
4. kritérium městských funkcí – pro města jsou typické funkce, jako jsou obchod, průmysl, administrativa apod.
5. kritérium městského života – jedná se o život městského obyvatelstva

Max Weber tvrdí, že většina měst se vymezuje právě podle kritéria statistického.⁵⁶ Pro Webera je klíčové vymezení charakteru města jakožto ekonomické jednotky, politické, sociální jednotky a vymezení práva k městu.

⁵⁵ Geografie obyvatel a sídel. [cit. 11. 2. 2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2004/Z0044/29003/Mesta_verze_II_.pdf

⁵⁶ FERENČUHOVÁ, Slavomíra. *Sociologie města 20. a 21. století*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. Základy sociologie. ISBN 978-80-7419-162-6, str. 62

Město chápe jako sídlo, jehož obyvatelé „žijí primárně ze směny a obchodu, spíše než ze zemědělství.“⁵⁷

3.7.1.2 Sídelní struktura města

Sídlo je základní jednotka osídlení. Jedná se o obydlené místo, jehož plochy jsou využívány obyvateli. Je to výsledek spolupůsobení podmínek socioekonomického a přírodního charakteru.⁵⁸ Horizontální rozměr sídla tvoří všechny budovy a objekty, které jsou rozmístěny v prostoru, a vertikální rozměr je tvořen výškou těchto budov a objektů. Jakým způsobem budou jednotlivé objekty rozmístěny záleží na krajině. Prostor je složen z pozemků, na kterých se objekty nacházejí. Pozemky navzájem tvoří složitější strukturu. Městské sídlo nemá na rozdíl od venkovského sídla zemědělský charakter, je mladší a dynamičtější. I život ve městě bývá různorodější.

V období, kdy se tvořily jednotlivé sídelní struktury, bylo důležité, jaký ráz měla krajina. Na druhou stranu i tvorba sídelní struktury měnila krajinu. Prostorové členění bylo do jisté míry závislé na rozmístění veřejných prostorů. Aby bylo místo pro bydlení přijatelné, mělo by se v jeho okolí vyskytovat veřejné prostranství. „Základem plánování měst by v dnešní době mělo být nalezení a dotvoření struktury veřejných prostranství jako spojitě sítě pro bezpečný a pohodlný pobyt a pohyb obyvatel.“⁵⁹

⁵⁷ FERENČUHOVÁ, Slavomíra. *Sociologie města 20. a 21. století*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. *Základy sociologie*. ISBN 978-80-7419-162-6, str. 62

⁵⁸ Sídla, osídlení a jejich struktura, typy sídel. [cit. 11. 2. 2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1842725-Sidla-osidleni-a-jejich-struktura-typy-sidel.html>

⁵⁹ ČABLOVÁ, Markéta. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1, s. 40-43.

4. Sociální a psychologické aspekty veřejného prostoru

Prostředí má značný vliv na lidi. Ti si ho přetvářejí tak, aby se v něm cítili bezpečně nebo mohli využívat svůj potenciál (různé aktivity kulturní, sportovní). Veřejný prostor je místem společenského soužití. Vytváří celou řadu vztahů. Veřejná místa byla vždy místy, kde se setkávali občané a v nejednom případě řešili důležité otázky týkající se společenského života. Velmi zřetelné je to například u antických měst, kde často vystupovali významní politikové a řečníci. Veřejné prostranství bylo významné i při takových událostech, jako byla poprava či pranýřování. Dnes bývají náměstí často dějištěm kulturních akcí, ale i protestací.

4.1 Interakce a aktivity

Veřejné prostory poskytují občanům příležitosti pro setkávání. Sociální interakce patří mezi základní lidské potřeby. Veřejné prostory však nabízí kontakty méně intenzivní, než je tomu u prostorů soukromých.

Jan Gehl rozlišuje tři úrovně sociální součinnosti a aktivit ve veřejném prostoru.⁶⁰

1. Nezbytné aktivity

Jedná se o aktivity, které se uskutečňují během celého roku. Nezbytné jsou proto, že se jim člověk těžko vyhne. Může se jednat o čekání na autobus, nakupování, chování do školy atd.

2. Volitelné aktivity

U nich se člověk sám rozhodne, zda je chce provozovat či nikoliv. Rozhoduje se tak především na základě vnějších podmínek, jako je počasí, dostupnost atd. Může jít o procházky, sezení v kavárně, chování do muzeí, na koupaliště.

3. Společenské aktivity

Jsou to aktivity, které jsou závislé na existenci druhých lidí. Patří sem hrající si děti, pozorování ostatních lidí či zdravení.

⁶⁰ ČABLOVÁ, Markéta. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1, str. 50

4.2 Uživatelé veřejného prostoru

Veřejný prostor by měl být koncipován tak, aby uspokojil potřeby občanů. Je využíván často bez omezení a zdarma. Každý, myšleno od dítěte po seniory, ho má právo využívat. Musí se ale chovat adekvátně a schválně ho neničit. Při plánování takového místa je potřeba brát v potaz osobité potřeby a specifika uživatelů. Bezpečnost takových míst by měla patřit mezi základní věci.

4.2.1 Jednotlivé sociální a věkové skupiny

Děti využívají veřejných míst, která jsou blízka jejich bydlištěm. To platí však pro děti předškolního věku. Často nad takovými dětmi je dohlížející osoba. Děti školního věku využívají vzdálenějších míst, protože musí překonávat trasu do školy, kroužky atd. Mládež bývá často vnímána jako subjekt, který veřejná místa poškozují. Na druhou stranu i oni mohou být veřejnému místu přínosem. Příkladem mohou být mládežnické skupiny zabývající se přírodou a aktivitami pro rozvoj města. Příkladem mohou být studenti, kteří organizují různé akce. Dospělí využívají veřejného prostranství téměř bez omezení. Starší občané navštěvují poklidná místa, jako jsou parky, jezírka, upravené strouhy a další. Jistou nevýhodou pro ně bývá omezenost veřejných prostranství.

Kromě místních obyvatel se ve městech pohybují i cizinci. Může se jednat jak o občany, tak i o turisty. Migranti se velmi často zorientují ve svém bydlišti, turistům k tomu pomáhají nejrůznější značky. I pro jejich lepší orientaci je potřeba, aby jednotlivá místa byla dobře vyznačena na mapách a ukazatelích. Je žádoucí, aby se i v takovém místě nacházelo informační centrum. Veřejných prostorů nejvíce využívají i nezaměstnaní a lidé bez domova. Vyhledávají místa, která zpestří jejich život a poskytnou jim nějakou aktivitu. Nesmíme zapomenout ani na lidi se zdravotním postižením. Dobré vedení místa zajistí, aby se i tato skupina cítila dobře a bezpečně a necítila se naopak izolovaně a na obtíž.

Existuje samozřejmě více možných skupin, například muži vs. ženy, jednotlivci vs. skupina, skupiny profesní a studující atd. Je logické, že každý člověk patří do více těchto skupin.

4.3 Psychologické aspekty a životní prostředí

Pokud chceme prostranství, kde se budeme cítit dobře, je zapotřebí držet se základních kritérií. Mezi ně patří dobrá dostupnost. Většina lidí nebude navštěvovat místo k odpočinku a zábavě, pokud je velmi vzdálené. Dostupností můžeme také rozumět bezbariérový přístup. Další věc, kterou bychom se měli zaobírat při budování veřejného místa, je orientace. Místo by mělo být přehledné, dobře ohraničené a popsáno, např. ukazateli. Dobrou orientaci nám poskytne i hlavní budova, např. na náměstí to může kostel, radnice, socha či fontána apod. Dále se můžeme zabývat frekventovaností dopravy. Veřejná místa by měla podporovat pěší, veřejnou dopravu, popř. kolo. V poslední době jsou trendem i koloběžky. Auta z veřejných míst nelze zcela vymýtit, ale lze je eliminovat různými zákazy.

Vzhled, pocit bezpečí a pohodlnost je dalším kritériem. Čisté a udržované místo by mělo být samozřejmostí. Mnohdy tomu tak však nebývá. Často se stává, že chybějí odpadkové koše. Nedostatek bývá též v množství míst k sezení. Bezpečně se cítí lidé v místech, které je po celou dobu kontrolováno a nacházejí se v něm večer i v noci občané.

Ke spokojenosti občanů je potřeba i dostatečné množství aktivit. Pod tím si lze představit různé festivaly, trhy, sportovní akce, výstavy, oslavy města, pouliční umělci, koncerty a další.

Městská zeleň má nezastupitelnou roli. Zeleň v městském prostoru může být dvojitá. Tím prvním typem je zeleň sídelní a druhým typem zeleň krajinná. Zeleň je pojem, který není jednoznačně definován. Navrátilova a Rozmanová tvrdí, že zeleň je „*vymezený segment území se souborem prvků přirozeně vzniklých nebo záměrně založených a uspořádaných podle zahradně architektonických a krajinářských zásad.*“⁶¹ Tyto prvky mohou pocházet jak z neživé, tak z živé přírody. Neživou přírodou se v tomto případě rozumí například kameny, tou živou jsou stromy, keře, květiny atd. Prvky mohou být jak přírodní, tak umělé. Přírodními jsou již zmíněné kameny, stromy či voda. Mezi umělé prvky se řadí lavičky, sochy nebo altánky. Nesmí se však zapomenout na fakt, že zeleň musí být udržována a musí se nacházet na takovém místě, kde se člověk cítí bezpečně. Mnohým občanům je jistě nepříjemné, když se večer prochází okolo křoví, které je nepřehledné. Zde začne fungovat fantazie lidského mozku a vyhodnotí tuto situaci jako nebezpečnou, neboť

⁶¹ NAVRÁTILOVÁ, Alena, ROZMANOVÁ, Naděžda. *PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ: Kapitola C – Funkční složky* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2017 [cit. 21. 10. 2019]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>, s. 2.

se může domnívat, že se zde může vyskytovat nějaký útočník. Je tedy žádoucí, aby sami občané poskytovali podněty, kde se tato nepřehledná místa nacházejí. Jestliže vedení města dbá na bezpečnost a pohodlí svých občanů, zařídí, aby zeleň byla opečovávána a v krajních případech místa chráněna kamerovým systémem.

Ve městech, především ve frekventovaných částech, je teplota vzduchu teplejší. Je to dáno velkými množstvím budov, dopravou a dlažbou. Stromy a trávníky snižují nečistotu a prašnost. Poskytují též stín. Díky tomuto faktu si lze všimnout, že většina sedacích ploch se nachází v místě se stromy. Nesmí se též zapomenout na fakt, že zeleň působí blahodárně na lidskou psychiku. Zeleň snižuje hluchnost a je dokázáno, že stromy a keře snižují hluk o několik decibelů.

4.4 Veřejný prostor a umění

Umění je již odnepaměti nedílnou součástí veřejného prostoru. Pojem public art (veřejné umění) popisuje Dvořáková (2012) jako „*jakékoliv umělecké dílo, jež je veřejně přístupné a slouží veřejnosti, tedy sochy, pomníky, památeční desky, architektonická díla, umělecká výzdoba kostelů atd. Principem je snaha o kontakt s veřejností skrze veřejný prostor, zapadnutí díla do veřejného prostoru, zkrášlení prostoru, poukaz na veřejný problém aj.*“⁶² Mezi nejrozšířenější umělecká díla patří sochy. Již ve starověkých městech se tesaly sochy známých osobností.

Street art (umění ulice) je čím dál tím více rozšířenější. Pod tento pojem lze zahrnout různé divadelní, hudební, výtvarné či divadelní představení. Další pojmy související se street art je busking (pouliční umění), kdy umělci předvádějí svůj um za účelem zisku. Příkladem jsou nejčastěji pouliční hudebníci, živé sochy, kouzelníci a další. Matěj Kratochvíl píše o buskingu následující: „*Pro pouliční hudebníky a jejich kolegy věnující se žonglování a dalším uměleckým aktivitám se v posledních letech i v češtině vžil pojem busking. V mnoha městech světa je pouliční hraní jednat příležitostí k přivýdělku pro muzikanty, často studenty hudby, a také součástí toho, čemu se říká zvuková krajina města.*“⁶³

Dalším pojmem je happening. Happening lze chápat jako vystoupení, které má šokovat a vtahovat diváka do děje. Při mural art (umění na zdi) umělec legálně

⁶² DVOŘÁKOVÁ, Valerie, 2012. Public art. In: Arts Lexikon.cz [online]. 21.6.2012 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Public_Art

⁶³ KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8, str 84

vytváří malby na velkých plochách. Land art je typem umění, kdy umělci vytváří svá díla na přírodních místech.

4.5 Společnost jako tvůrce veřejného prostranství

Mnoho lidí se mylně domnívá, že tvorba veřejného prostoru je záležitostí osob na „vyšších místech“. Faktem však je, že jsou to právě občané, kdo veřejný prostor vytváří. Při tvorbě a organizování veřejných prostorů se totiž vychází z jejich potřeb. Je proto důležité zapojit veřejnost do procesu plánování, jelikož ona může celkem dobře poskytnout důležité podněty.

Zároveň je důležité zmínit tzv. Aarhuskou úmluvu platnou od 30. října 2001. Jedná se o dokument, jehož hlavním cílem je dát právo osobám na přístup k informacím o rozhodnutích, která se týkají záležitostí životního prostředí a právo podílet se na těchto rozhodnutích a současně usilovat o nápravu, pokud jejich práva nejsou dodržována.⁶⁴ Hlavní myšlenkou je, že občané by se měli dozvědět co nejvíce informací o životním prostředí, ve kterém žijí, aby ho mohli opečovávat a zkrášlovat, jelikož mají právo na zdraví a životní pohodu. Klíčovými body jsou zajištění přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí, podpora účasti veřejnosti na rozhodování týkajícího se životního prostředí a rozšíření podmínek přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí.⁶⁵

Způsob, jakým budeme zapojovat společnost do procesu plánování, je závislý na mnoha faktorech. Musíme si určit, jaké máme časové možnosti, kolik máme financí, jaký je charakter prostranství a na jakou formu spolupráce a komunikace jsou obyvatelé zvyklí.

Metody, které můžeme při oslovení veřejnosti použít, jsou následující.

1. Dotazníky a ankety – jedná se o způsob komunikace, který patří mezi oblíbený, jelikož tazatel může požadovat hned upřesňující a doplňující odpovědi.
2. Webové stránky, sociální sítě – rychlý a efektivní způsob. Patří mezi nejpohodlnější, jelikož si občan může dotazník vyplnit v klidu doma.

⁶⁴ EUR-Lex – 128056 – EN - EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum%3A128056>

⁶⁵ EUR-Lex – 128056 – EN – EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum%3A128056>

V potaz ale musíme brát fakt, že stinnou stránkou bývá izolace starších osob bez internetu.

3. Místní zpravodaje, letáky – oblíbené především u starších obyvatel
4. Místní televize a rozhlas
5. Místní shromáždění – jeden z možných způsobů komunikace, který je ale organizačně a časově náročnější. Můžeme sem řadit tzv. plánovací dílny, tedy setkání obyvatel a facilitátora, kteří řeší budoucí podobu nějaké místa.
6. Rozhovory s místními obyvateli
7. Mapování veřejných prostranství – dobrovolníci mapují problémová místa, o kterých se posléze diskutuje.

Spolupráce s veřejností na tvorbě veřejného prostoru je nesmírně důležitá. Plynou z ní pozitiva, ale i negativa.

Jaké výhody plynou ze zapojování veřejnosti na tvorbě a působení veřejného prostoru?

- Vytváří se silnější pouto mezi občanem a jeho místem působení. Člověk cítí větší zodpovědnost vůči místu, na jehož vytváření se podílí a zároveň se posiluje demokratické rozhodování.
- Lze uskutečnit opravdové potřeby občanů.
- Díky odpovědnosti za prostor, na kterém se občan podílí, klesá vandalismus, jelikož se dbá více na ochranu.
- Posilují se sociální vazby mezi občany a mezi správními orgány.
- Občan může v rámci možností přetvářet své okolí podle svých představ.
- Díky rozmanitosti uživatelů se zvyšuje množství nápadů.

Zapojování veřejnosti do veřejného prostranství má ale i své nevýhody.

- Při zapojování více subjektů je realizace vždy časově a personálně náročnější.
- Ztěžuje se celková organizace.
- Finančně je to náročnější.
- Je potřeba najít zkušeného „dohlázeatele“, který se postará o celkový dohled, a především zajistí objektivnost celého projektu.
- Celý projekt by měl vést spolehlivý a flexibilní projektant.

5. Veřejný prostor – tvorba a utváření veřejného prostoru

Jak bylo zmíněno výše, do procesu tvorby veřejného prostranství se zapojuje celá řada subjektů. Jedním z nejdůležitějších je veřejnost, neboť veřejný prostor je chápáno jako místo, které je určeno především pro občany. V této kapitole budou uvedeny kroky, které se uplatňují při jeho tvorbě.

Průběh projektu lze řadit následovně⁶⁶:

1. příprava
2. analýza
3. plánování
4. realizace
5. plnění, hodnocení a kontrola

5.1 Přípravná fáze

V této fázi se připravuje vše potřebné. Důležitý je záměr, místo a také financování. Hledají se též vhodní adepti na vedení projektu.

5.1.1 Záměr

Záměrem se rozumí představa, jak má dané místo vypadat. Nelze podniknout další kroky, aniž by byl určen záměr. Tedy vlastně to, čeho chceme dosáhnout. V této fázi je potřeba zejména odborníků, kteří vypracují různé alternativy projektu, jenž je pak předložen „vyšším místům“, nejčastěji úřadům. Úřady pak zjišťují, jaká možnost (alternativa) je nejlepší, nejvýhodnější a neefektivnější. K projektu se poté vyjadřují občané.

Iniciativa projektu může být buď ze strany úřadů, tak ze strany občanů. Při obou těchto možnostech je potřeba klást důraz na komunikaci. Často se stává, že úřady nedávají možnost veřejnosti vyjádřit se k plánovanému projektu. Na druhé straně, pokud přichází iniciativa od veřejnosti, se může stát, že nejsou zajištěny potřebné náležitosti, například formuláře a dokumenty.

⁶⁶ ČABLOVÁ, Markéta. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1.

5.1.2 Místo

Je pochopitelné, že při realizaci projektu je potřeba vhodného místa. Kromě jiných mohou nastat dvě nejčastější situace, a sice, že máme vhodné místo, ale neví se, jak se má přeměnit, respektive netušíme, jak dané místo využít. Druhá situace je taková, že občané mají jasnou představu, co by ve svém okolí chtěli (např. park, hřiště, muzeum, obchodní dům atd.), ale nelze nalézt vhodné místo nebo se takové poblíž nenachází.

5.1.3 Organizátoři projektu – realizační tým

Všechny myšlenky, nápady a postřehy by byly zbytečné, kdyby se nenašla skupina osob, která se bude podílet na realizaci projektu. Při tvorbě realizačního týmu je nutné vybírat takové osoby, které se v dané problematice vyznají. Do realizačního týmu patří vedoucí týmu, který dohlíží na průběh a realizaci projektu, přiděluje úkoly, rozděluje je, popřípadě vytváří. Dále je za potřebí finančního manažera, který dbá na finance, ale snaží se získat i dobrovolníky. Konzultant (facilitátor) seznamuje společnost s projektem, radí při důležitých rozhodnutích a vypomáhá. Do realizačního týmu lze zařadit i další pozice.

5.1.4 Finanční prostředky, partneři a propagace

Většina projektů by se nedala uskutečnit bez finančních prostředků. Obce jsou často odkázány na partnery, dotace, granty, sponzory a příspěvky. Propagovat projekt je nedílnou součástí přípravné fáze, neboť právě při propagaci lze sehnat co nejvíce pomocníků a sponzorů.

5.1.5 Nalezení vhodného projektanta

Aby se mohl projekt úspěšně zrealizovat, je potřeba nalézt vhodného projektanta, který pomůže s celkovou vizí. Nejčastěji to bývají architekti. Kromě odborné způsobilosti musí disponovat organizačními, komunikačními a plánovacími schopnostmi. Musí dobře znát veřejné místo, přijímat i cizí názory a zhodnotit všechny varianty. Nalézt vhodného projektanta je velmi těžký úkol a stává se, že bývá špatně vybrán.

5.2 Analýza a zhodnocení místa

Ve druhé fázi je zapotřebí prozkoumat prostor, který se má vytvářet či přeměnit. Poskytne a vytvoří se potřebná dokumentace.

5.2.1 Dokumentace

Jedním z nejdůležitějších dokumentů je územní plán obce. Je potřeba zjistit, komu dané území patří, k čemu slouží a zda je vhodné k realizaci plánu. Tím lze myslet například to, zda je lokalita vhodná vzdálenostně, zda se zde vyskytují přístupové cesty nebo zda je dostupná bez jakýchkoliv překážek.

Dalším z důležitých podkladů jsou podklady mapové a majetkoprávní vztahy. Je potřeba vyhnout se situacím, kdy se zjistí, že dané místo (např. cesta) patří soukromníkovi, a není tedy možná realizace projektu. Přes katastr nemovitostí je potřeba zjistit majetkoprávní vztahy.

5.2.2 Zhodnocení současného stavu místa

V tomto případě se zjišťují důležité faktory, jako jsou například dopravní situace, počet osob pohybujících se na tomto místě, plocha zeleně, vybavení, bezbariérovost, inženýrské sítě atd. Během celého zhodnocení se pořizuje fotodokumentace.

5.2.3 Problémová mapa území

V této mapě jsou zachyceny podstatné limity a omezení prostoru, ale i další podstatné faktory v prostoru, které mají značný vliv na utváření finální verze projektu.

5.3 Plánování

Třetí fází je plánování. Dříve, než začneme samotnou realizaci, je zapotřebí zjistit informace, především o zájmových skupinách, respektive, jak občané chtějí, aby vypadala finální verze. To zjistíme nejlépe pomocí plánovacího setkání. Plánovacího setkání by se měli kromě společnosti zúčastnit i ostatní aktéři, tedy realizátor, projektant atd.

Dříve, než začne samotné setkání, je nutné zajistit, aby se veřejnost o něm dozvěděla. K tomu nám mohou pomoci nejrůznější sdělovací prostředky.

V poslední době je velmi rozšířena sociální síť Facebook. Pro starší generace je vhodné použít tisk.

Setkání začíná přivítáním a poté následuje zpravidla prezentace a úvod do problematiky.

Následuje diskuze, ve které mohou zúčastnění sdělit svůj názor, navrhnout nové řešení či je jen upravit. Může se též hlasovat o (ne)vhodnosti nějakého nápadu. Lze zmínit pozitiva a negativa.

Na konci setkání by měl vystoupit někdo z organizátorů a daná řešení prodiskutovat, např. může konstatovat, že dané řešení je dobré, nicméně není na něho dostatek finančních prostředků. Poté dochází k ukončení setkání.

5.4 Realizace

Při této fázi vybíráme vhodné firmy/osoby, které začnou plnit úkoly, které byly stanoveny v předchozích fázích. Je vítané, pokud se do samotné realizace zapojí i obyvatelé, neboť tak se předejde nespokojenosti občanů a názorům, že projekt nebyl vytvořen podle jejich potřeb. Při rozsáhlejšímu projektu je žádoucí, aby byl vytvořen harmonogram, podle něhož se úkoly budou plnit. Zároveň na pověřené osoby dohlíží kontrolor. Na konci bývá slavnostní otevření.

5.5 Spravování, hodnocení a monitoring

Je-li vytvořen projekt, je potřeba, aby prostor byl udržován. O tom, jak se bude daný prostor spravovat, by se mělo jednat již v prvních fázích projektu. Co vše se při údržbě řeší? Například to, jak často bude údržba poskytována, kdo se na ní podílí, jakých prostředků se využije, jak vysoké budou náklady a kdo bude dohlížet na údržbu atd.

Nesmí se též zapomenout na hodnocení. Tedy na to, do jaké míry splnil projekt svůj účel a jak se vyvíjí. Při takovém monitoringu se využívají různé ukazatelé. Jedním z nich mohou být například ankety a dotazníky, které jsou poskytovány obyvatelům. Jedná se o rychlou a efektivní variantu, jak získat zpětnou vazbu.

6. Údržba a úprava veřejného prostranství

Veřejný prostor je decentralizovaným územím, kde se veřejná moc vzdává některých svých výsad a vymezuje místo, jež je volně využíváno v zájmu příslušníků místní komunity a návštěvníků.⁶⁷ Údržbu a úpravu si však často ponechává ve svých kompetencích, jelikož veřejný prostor a vše, co se v něm nalézá, je ve vlastnictví státu a obce. Důležitou roli při údržbě a úpravě veřejného prostranství hraje, jak již bylo zmíněno, obec. V zákoně 128/2000 není povinnost obce udržovat veřejný prostor výslovně stanovena. Podle §35 odst. 2 obec v samostatné působnosti pečuje o rozvoj místních podmínek a uspokojování potřeb svých občanů. Tato obecná povinnost tedy není specifikována a nejsou určeny druhy a výše sankcí. Je možné, aby obec obecně závaznou vyhláškou uložila občanům povinnost udržovat městskou zeleň.⁶⁸ Při realizaci úpravy či nové tvorby je zapotřebí několika kroků. Mezi ně patří ověření vlastnických vztahů. Musí se tedy zjistit stanovisko vlastníka pozemku se záměrem. Dále se řeší vhodné podmínky pro realizaci. Poté se věc projednává na stavebním úřadě a následně dojde ke (ne)schválení procesu. Pokud je vlastníkem veřejného prostranství soukromá osoba, je její povinností jej udržovat.

Existuje bezpočet důvodů, proč rozvíjet a udržovat veřejný prostor. Jak již bylo zmíněno veřejný prostor je vizitkou a ukazatelem města. Zapojení veřejnosti do jeho údržby, rozvoje a tvorby pomáhá lidem vytvořit si vztah k místu, rozvíjet občanskou součinnost a bezpečnost a eliminovat vandalismus.

6.1 Možnosti obohacení a úpravy veřejného prostoru

Existuje nespočet možností, jak upravit dané místo. Mezi hojně využívané patří:

a) mobiliáře – jedná se o přenosná zařízení objektu. Řadí se sem lavičky, odpadkové koše, informační tabule a vitríny, stojany, stoly, značení, květináče, dopravní značení atd.

⁶⁷ HEGER, Vladimír. *Komunikace ve veřejné správě*. Praha: Grada, 2012. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3779-9. str. 63

⁶⁸ Paragraf 10, písmena c) zákon o obcích

- b) dětská hřiště a sportovní hřiště – při jejich umístění je zapotřebí dodat též certifikát, který dokládá jejich shodu s platnou legislativou
- c) veřejná zeleň – práce s veřejnou zelení podléhá právní úpravě, a sice Zákonu o ochraně přírody a krajiny 114/1992 Sb. Veřejnou zelení mohou být různé parčíky, zahrady, vysázení stromů podél cest či květin na náměstí a další.
- d) dobře řešená parkovací místa. Tím se rozumí dostatek parkovacích míst a jejich vhodné umístění.
- e) umísťování uměleckých děl na veřejná veřejné prostranství. Příkladem mohou být například sochy, pamětní desky
- f) i nehmotné bohatství. Vždy jsou vítány různé festivaly, street food, divadelní představení, trhy, koncerty, workshopy atd.

Dále sem můžeme řadit fontány, umělé vodní plochy, sochy, fresky, zdobená zábradlí a mnoho dalšího. Nemusí se pokaždé jednat pouze o neživé věci. Mnoho měst využívá k obohacení města i různá představení a akce. Jedná se však mnohdy o finančně a časově náročnější variantu, jelikož zde v popředí stojí lidský faktor.

6.2 Principy pro kvalitnější městský prostor

Každé město či obec si přeje pro své občany kvalitní veřejný prostor. Akademie městské mobility uvádí 15 principů pro kvalitnější městský prostor. Tyto principy vytvořil urbanista a umělec Peter Ciemitis pro Urban Design Forum konané v Perthu 2015.⁶⁹

Princip 1 - Budujte náměstí na křižovatkách tras pro pěší

Je výhodné, aby se náměstí budovala na místech, kde se kříží cesty. Náměstím bude tak procházet více lidí, a dokonce i lidí, jejichž cílem náměstí není. Promyšlenou výstavbou cest však budou „nuceni“ náměstím projít.

Princip 2 - Maximalizujte počet vstupních míst

Zvýší se tím počet pěších tras, a tudíž se zvýší i počet sociálních interakcí a neformálních setkání.

⁶⁹ 15 PRINCIPŮ PRO KVALITNÍ VEŘEJNÝ PROSTOR – Akademie městské mobility - Dobrá města. *Úvod – Akademie městské mobility – Dobrá města* [online]. Copyright © 2020, [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.dobramesta.cz/15-principu-pro-kvalitni-verejny-prostor>

Princip 3 - Umístěte náměstí v blízkosti hlavních atraktivit města

Tím se myslí, že pokud máme nějakou dominantu města či atraktivní objekt na nějakém místě, je vhodné sem umístit náměstí, jelikož právě tyto dominanty lákají lidi.

Princip 4 - Zajistěte přítomnost lidí v denních i večerních hodinách

Veřejný prostor by měl žít i ve večerních hodinách. Lidé tak budou mít pocit bezpečí, i když již budou všechna obchodní centra a kanceláře zavřená. Toho se dá docílit umístěním většího množství restaurací a kaváren.

Princip 5 - Podporujte život v okrajových částech veřejného prostoru

Z rušného náměstí by měli mít občané možnost zastavit se chvíli na odpočinek například na zahrádce či v restauraci.

Princip 6 - Vytvořte obrazovou posloupnost

Zrak patří mezi nejdůležitější smysly u člověka. Mnoho lidí si jako zážitek z nějakého místa odnáší právě vizualizaci. Lidé si místo spíše vyfotografují, než aby zachytili jeho auditivní stránku. Pod pojmem obrazová posloupnost si můžeme představit například to, že když se zastavíme na nějakém místě, vnímáme nejen toto místo samotné, ale i to, co ho doprovázelo. Myslí se tím od příchodu na toto místo až po jeho opuštění.

Princip 7 - Viditelná okolní zástavba

Náměstí jsou často ohraničena budovami. Člověk tak pozná, zda se nachází právě na náměstí, či v obchodní zóně. Kromě toho okolní zástavba je výborná ochrana proti povětrnostním vlivům.

Princip 8 - Respektujte ducha a kulturu města

Každé místo by mělo být něčím jedinečné, tedy pokud bude v tomto místě nějaký výrazný prvek, je pochopitelné, že si toto místo zapamatujeme navždy a nebudeme si ho plést s jiným.

Princip 9 - Podpořte čitelnost prostoru: orientační body

Ve městě se vždy nachází nějaké místo, které slouží jako bod střetnutí. Přátelé se mezi sebou domlouvají slovy *Sejdeme se u ...* Znamená to tedy, že veřejné prostory vyžadují místo, které bude okamžitě rozpoznatelné a pomáhají v orientaci. Takový bod je vhodné umístit i jako záchranný bod pro lidi, kteří se na nějakém místě nacházejí poprvé. Mohou tak lépe říci, kde se nacházejí a najít se.

Princip 10 - Navrhujte a tvořte v lidském měřítku

Veřejný prostor musí zůstat příjemný. Všechny důležité prvky by měly být v úrovni očí. Budovy by měly odpovídat lidskému měřítku. V mnoha městech je však kladen důraz na monumentalitu architektonických prvků a staveb.

Princip 11 - Umožněte lidem oční kontakt

Posílí to sociální interakci. Samozřejmě to zvýší i bezpečnost. Je například nevhodné budovat chodníky tak, aby byly velmi vyvýšené. Přívětivé je označovat schody a varovat před velkým sestupem. Lidé musí mít pocit, že jim v místě nehrozí žádné nebezpečí a úraz.

Princip 12 - Zajistěte ochranu před rozmary počasí

Jestliže začne silně pršet, foukat či sněžit, je zapotřebí, aby se člověk někam ukryl. Toho je možné docílit vybudováním malých přístřešků či altánů. Není však vždy pokaždé zaručeno, že bude vyhověno všem. Lidí, především v rozsáhlých veřejných místech, je mnoho a není možné postavit přístřešky na každém rohu. Často tak lidé využívají obchodní domy či průjezdy.

Princip 13 - Nabídněte místa k zastavení

Veřejný prostor by měl disponovat větším množstvím míst k odpočinku. Lze tak postavit restaurace, kavárny, v parcích by se měly nacházet lavičky. K zastavení mohou sloužit i schody, trávník.

Princip 14 - Dláždění pro lidi

Již samotné dláždění je znakem, že dané místo je určeno primárně pro lidi. Dopravní prostředky jsou zde omezeny či úplně zakázány. Samotná dlažba by měla být zhotovena z materiálu, který je bezpečný a příjemný na chůzi.

Princip 15 - Vytvořte design pro všechny

Při tvorbě veřejného prostranství je důležité, aby ho mohly navštěvovat všechny věkové skupiny. U jistých míst to však nelze splnit. Jsou jimi například sportovní hřiště, která budou sloužit spíše mladším věkovým kategoriím. Nicméně to neznamená, že ostatní mají vstup na tato místa zakázaný.

6.3 Ohrožení veřejného prostoru

Veřejný prostor by mělo být místem, kde dochází k interakci mezi lidmi. Vyskytují se však rušivé elementy, které jí zabraňují. Velký rozmach privatizace nese i negativní následky. Soukromé zájmy často převyšují nad zájmy veřejnými a veřejný prostor tím bývá postižen. Privátní aktéři jsou upřednostňováni. Vyvíjí se tlak na „nevítané“. To znamená, že těmto nežádoucím osobám bývá znemožněn vstup, či je využíván minimálně. Příkladem mohou být prostory, které nejsou vhodné pro vozíčkáře. V posledních letech je též trendem vytváření laviček, která je rozdělena, aby se na ní nedalo spát. Dále mizí z obchodních domů posezení. Některá atraktivní místa, například vyhlídky, nemají bezbariérové přístupy. Jedním z velkých problémů je vandalismus.

Vandalismus může být otázkou subjektivity. Pro někoho jsou posprejované zdi budov uměním, jiný to chápe jako ničení majetku. Co však již nelze chápat jako umění jsou vysypané odpadkové koše, zničené lavičky či poházený odpad. Veřejný prostor by měl být též udržován v čistotě. To znamená, že by se měl zvýšit počet papírových sáčků na psí exkrementy.

Vizuální smog je v dnešní době též rozšířený. Velmi často jsou viděny reklamy, které „zamořují“ veřejný prostor. Jedná se o billboardy, vývěsní štítky apod. Veřejný prostor se tak stává místem, kde soukromníci mohou propagovat a distribuovat své produkty.

V neposlední řadě je veřejný prostor ohrožován něčím, co je těžko ovlivnitelné – klimatickými a atmosférickými změnami. Infrastruktura se snaží, aby negativní důsledky klimatických jevů byly co nejnižší a nejnebezpečnější. Již při vybudování nových veřejných míst je potřeba zabývat se jeho rozvržením a plánováním. Jen dobře promyšlený veřejný prostor může svým obyvatelům poskytnout bezpečí a zároveň zamezit ekonomickým újmám. Přírodní katastrofy mohou mít různé podoby. Vulkanická činnost Etny zničila například v roce 1669

část města Catanie.⁷⁰ Asi nejznámější je zničení města Pompeje Vesuvem v roce 79 n. l. Povodně v roce 2013 zasáhly značnou část České republiky. Město Christchurch na Novém Zélandu se potýká s častými zemětřeseními.⁷¹

Obr. Veřejné prostranství Pompejí (zdroj: autor)

⁷⁰ Svět geologie – Přírodní katastrofy. . [cit. 21. 10. 2019]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/svet-geologie/poznej-geologii/geologicka-temata/prirodni-katastrofy>

⁷¹ DALŠÍ NIČIVÉ ZEMĚTŘESENÍ V CHRISTCHURCH – CK True Travel Nový Zéland. *Cestujte s námi po Novém Zélandu – CK True Travel Nový Zéland* [online]. Copyright ©2004 [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.truetravel.cz/dalsi-nicive-zemetreseni-v-christchurch/>

Praktická část

7. Město Rakovník

Královské město Rakovník leží 56 km západně od Prahy.⁷² Podle jedné pověsti se město dříve jmenovalo Rokytko. Své nynější jméno dostal podle toho, že v dávných dobách panoval v kraji hladomor. Jednu chudou ženu napadlo, že uvaří svým dětem raky, i když se věřilo, že raci, kteří jsou po uvaření červení, jsou jedovatí. Zjistil se opak. Podle druhé pověsti město založila kněžna Libuše pomocí posvátné rosničky. Když při kopání základu města objevila raka, dala podle něho jménu název. Existuje ještě teorie, že město dostalo název podle mokřadů a bažin, ve kterých se vyskytovali raci. První zprávy o Rakovníku pocházejí z počátku 12. století, konkrétně z roku 1119, avšak první dochované písemné záznamy jsou až z roku 1252.⁷³ Město bylo již v těchto dobách důležitým tržním městečkem a ekonomickým centrem oblasti.

Rakovník je dnes důležitým obchodním, správním, průmyslovým, sportovním a kulturním městem a zároveň obec s rozšířenou působností. Ve městě se nachází mnoho památek. Mezi nejznámější památky města patří Vysoká a Pražská brána, kostel sv. Bartoloměje se zvonící, Husovo náměstí, kostel sv. Jiljí, kostel Nejsvětější trojice, barokní radnice na náměstí a morový sloup atd. Nachází se zde též 7 mateřských škol, 3 základní školy, gymnázium Zikmunda Wintra a 4 další střední školy, seznam škol uzavírá 1 speciální škola.

Obr. Kostel sv. Bartoloměje (zdroj: autor)

⁷² Redirecting to /mesto-1/zakladni-informace/. *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Dostupné z: <https://www.mesto-rakovnik.cz/mesto-a-okoli/zakladni-informace/>

⁷³ Redirecting to /mesto-1/zakladni-informace/. *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Dostupné z: <https://www.mesto-rakovnik.cz/mesto-a-okoli/zakladni-informace/>

Obr. Veřejné prostranství v ulici Palackého u náměstí (zdroj: autor)

7.1 Město a užívání veřejného prostoru

Město Rakovník stanovilo aktuálně platnou obecně závaznou vyhláškou občanům povinnost hradit poplatek za užívání veřejného prostoru. Nejdříve musí poplatník požádat o povolení užívání odbor správy majetku či odbor dopravy. Dále musí splnit ohlašovací povinnost (ekonomický odbor).

Předmětem poplatku za užívání veřejného prostranství je zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí:⁷⁴

- umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování služeb
- umístění dočasných staveb sloužících pro poskytování prodeje
- umístění zařízení sloužících pro poskytování prodeje
- provádění výkopových prací
- umístění stavebních zařízení
- umístění skládek
- umístění reklamních zařízení
- umístění zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí
- vyhrazení trvalého parkovacího místa mimo Husovo náměstí za jedno osobní vozidlo
- užívání veřejného prostranství pro reklamní akce
- užívání veřejného prostranství pro potřeby tvorby filmových a televizních děl.

⁷⁴ Město Rakovník. [cit. 12. 10. 2019] Dostupné z: https://www.mesto-rakovnik.cz › modules › file_storage

7.2 Strategický plán rozvoje města Rakovník – stručný přehled

Strategický plán rozvoje je střednědobý plánovací dokument, který orientuje další rozvoj města především v oblastech infrastruktury a hospodářské a sociální oblasti. Legislativně má strategický plán rozvoje oporu v zákoně o obcích 128/2000 Sb.

Na internetových stránkách města se lze dočíst, že *rozvoj města Rakovník je definován střednědobým plánovacím dokumentem – Strategickým plánem rozvoje města Rakovník do roku 2022. Tento dokument je jedním z podkladů pro tvorbu územního plánu, který je v současné době zpracován. Investiční cíle strategického plánu jsou realizovány prostřednictvím oddělení rozvoje města a investic odboru výstavby a investic.*⁷⁵

Globálním cílem strategického plánu je vytvořit kvalitní síť služeb pro obyvatele a návštěvníky města a zajistit funkční infrastrukturu a příznivé životní prostředí.⁷⁶ Mezi své specifické cíle město řadí vytváření dynamicky rozvíjejícího se podnikatelského prostředí. Tím se navýší počet pracovních míst a příležitostí. Dalším cílem je vytvořit kvalitní prostředí pro život a umožnit obyvatelům a návštěvníkům větší využití volného času. Mezi specifický cíl patří i zlepšení dopravní a technické infrastruktury.

7.3 Revitalizace objektů města Rakovník

Ve městě proběhlo během uplynulých let mnoho revitalizací objektů. U každého objektu je stanoveno datum, ke kterému byla revitalizace hotova či by práce měly být ukončeny.

1. Rekonstrukce plaveckého bazénu Akvapark - 2019
2. Regenerace MPZ (městské památkové zóny) - ulice Martinovského – 2019
3. Sběrný dvůr – navýšení kapacity - 2017
4. Na Váze – revitalizace prostranství – 2015

⁷⁵ Rozvoj města – Oficiální stránka města Rakovník. *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Copyright © 2020 [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mesto-rakovnik.cz/mesto-1/rozvoj-mesta/>

⁷⁶ *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: https://www.mesto-rakovnik.cz/e_download.php?file=data/editor/405cs_4.pdf&original=P1_SPRMR_aktualizace_2017.pdf

5. Rekonstrukce Luženské ulice – 2015
6. Revitalizace sídliště Klicperova – 2014
7. Zrekonstruované sídliště Bendovka – 2015
8. Opravená Vysoká ulice – 2014
9. Odbor dopravy MěÚ (opravení budovy) – 2017
10. Cyklostezka podél Rakovnického potoka – 2017
11. Pečovatelská služba – rozšíření kapacit – 2018
12. Prostranství Na Sekyře – 2018
13. Modernizace parkovacího systému Husova náměstí – 2018

Obr. Aquapark (zdroj: autor)

Obr. Aquapark (zdroj: autor)

Obr. Sysifos před rakovnickým gymnáziem (zdroj: autor)

Obr. Vysoká ulice (zdroj: autor)

Obr. Na Váze (zdroj: autor)

Obr. Cyklostezka (zdroj: autor)

Obr. Cyklostezka (zdroj: autor)

7.4 Využívání dotací městem Rakovník

Město Rakovník se snaží využívat dotací, které jsou mu nabídnuty. V následujícím přehledu jsou zmíněny nejdůležitější projekty v letech 2009 - 2015, které byly zrealizovány díky dotacím z fondů Evropské unie.⁷⁷ Některé projekty byly zmíněny výše.

2009 - dokončeny "Územně analytické podklady ORP Rakovník" spolufinancované z Integrovaného operačního programu částkou 1,1 milionů Kč. Celková částka činila 1,9 milionů Kč.

2011 - ukončena první část projektu, ve kterém se rekonstruovaly ulice Vysoká, V Brance, Grillova a U Hluboké studny. Proplaceno bylo 10 milionů Kč z Regionálního operačního programu Střední Čechy. Celková částka činila 20,6 milionů Kč.

2012 - probíhala druhá etapa rekonstrukce památkové zóny. Upravena byla ulice Masná a Kamenná. Dotace činila 10,3 milionů Kč z celkových nákladů 16,9 milionů Kč.

2012 - dokončena cyklostezka do Olešné a propojení úseku na Kněževes. Regionální operační program Střední Čechy uvolnil pro tuto činnost 7,1 milionů Kč

⁷⁷ Dotace – Oficiální stránka města Rakovník. *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Copyright © 2020 [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mesto-rakovnik.cz/mesto-1/rozvoj-mesta/dotace/>

z celkových 13 milionů Kč.

2012 - záchrana Lechnýřovny, posledního dochovaného roubeného stavení ve městě. Dnes se v něm vyskytuje rodinná expozice maňásků, loutek, marionet. Dotace pro záchranu tohoto stavení byla poskytnuta ve výši 4,9 milionů Kč. Celkové náklady činily 8,4 milionů Kč.

2012 - rekonstrukce Domu Osvěty. Dům slouží k podobným účelům jako kulturní centrum či knihovna. Scházejí se zde mladé skupiny, které se mohou představit. Regionální operační program Střední Čechy přispěly částkou 15,8 milionů Kč z celkových nákladů 23,7 milionů Kč.

2012 - dokončen doprůzkům staré ekologické zátěže ohrožující jímací území Rakovnického potoka. 2 miliony Kč poskytlo Ministerstvo životního prostředí (Státní fond životního prostředí). Zbytek sumy, 2,2 miliony Kč, přišlo z dotace Středočeského kraje.

2013 - oprava Vladislavovy ulice v celkové výši 9,9 milionů Kč. Dotace Regionálního operačního programu Střední Čechy činila 3,8 milionů Kč.

2013 - rekonstrukce ulice Huřviny. Cílem rekonstrukce bylo usnadnit podnikatelům dostat se ke svým nemovitostem. Regionální operační program Střední Čechy poskytl 7,4 milionů z celkových 12,6 milionů Kč.

2014 - zateplení 3. základní školy v Rakovníku. Státní fond životního prostředí poskytl dotaci 18,5 milionů Kč. Celková suma činila 29,4 milionů Kč.

2014 - zateplení Mateřské školy Průběžná. Státní fond životního prostředí uvolnil 4,3 milionů Kč. Celkové zateplení stálo 6,5 milionů Kč.

2014 - dokončení regenerace Vysoké ulice. Celková úprava stála 12,7 milionů s pomocí dotace ve výši 4,5 milionů Kč.

2015 - V tomto roce se uskutečnily projekty, které měly snížit energetickou náročnost budov v majetku obce. Dotace poskytovaly Státní fond životního prostředí a Regionální operační program Střední Čechy.

Mateřská škola v Lukách - 4,6 mil. Kč, z toho dotace 3,4 mil. Kč

Mateřská škola V Parku - 6,9 mil. Kč, z toho dotace 5 mil. Kč

Mateřská škola Klicperova - 6,5 mil. Kč, z toho dotace 4,9 mil. Kč

Mateřská škola Vinohrady - 4,2 mil. Kč, z toho dotace 2,9 mil. Kč

Domov Ráček s Jeslemi Rakovník - 3,1 mil. Kč, z toho dotace 1,4 mil. Kč

2015 - rekonstrukce ulice Luženská. Dotace v tomto případě činila 14 milionů z celkových nákladů 19,3 milionů.

7.5 Připravované projekty

Dalším projektem, kterým se město Rakovník zabývá, je zlepšení veřejného prostoru na sídlišti U Křížku. Odhaduje se, že bude potřeba 2,3 milionů Kč. Na tomto místě by se měl obnovit mobiliář, doplnit základní vybavení a udržovat městská zeleň. Dále by se místo mělo obohatit o pěší trasy. Plánek, jak by mělo sídliště vypadat, vypracoval Ing. arch. Karel Zuska. Na sídlišti by se mělo zlepšit okolí panelových domů. Zejména zeleň se musí upravit. Byl proveden dendrologický průzkum, který zmapoval jednotlivé stromy a označil stromy, které mají být pokáceny či ošetřeny prořezem. Na obnově sídliště U Křížku lze demonstrovat, jak se do otázky veřejného prostoru zapojují i občané. Byla totiž vyhlášena anketa, ve které se měli občané vyjádřit, co jim na sídlišti a na přilehlých ulicích chybí. Podle nich je největší problém nedostatek odpadkových košů, nedostatečně upravená zeleň a špatný stav chodníků. Občané mají možnost prostřednictvím dotazníků podávat své návrhy, připomínky a nápady. Dotazník se nachází v přílohouvé části.

Sídliště U Křížku není jediným připravovaným projektem. Mezi další projekty, které se již delší dobu projednávají, patří celkové řešení botanické zahrady, revitalizace sídliště v Lukách, Bendovka a Zátíší, jak vylepšit sídliště Vinohrady – Pod Václavem, dále řešení dopravní situace ve Spalově ulici. Dále je v projednání revitalizace Husova náměstí, obnova Čermákových sadů, víceúčelové studijní a společenské centrum a modernizace areálu SK.

7.6 Závaznost vybraného projektu

7.6.1 Fontána před městskou knihovnou

Fontána před městskou knihovnou je důkazem toho, že i když občané volí v anketě, nemusí vždy podoba návrhu, pro kterou se hlasuje, realizovat. V roce

2018 byla slavnostně otevřena fontána Na Sekyře. Náklady na projekt přesáhly 9,6 milionu korun.⁷⁸ Již dříve se zde umístily sochy dvou koní od Michala Gabriela. Občané si na sociálních sítích stěžovali, že projekt, který vyhrál, nebyl nakonec uskutečněn a fontána má jinou podobu, než kterou občané zvolili.⁷⁹ Mluvčí rakovnické radnice Jiří Cafourek se však vyjádřil následovně: „*Ideová studie a vizualizace nemůže být brána jako finální verze. Je to ideové řešení, udávající směr pro finální podobu projektu. U studie se také nepočítá s rozložením sítí a technickým provedením v dané lokalitě. Na změnách poté spolupracují projektanti s architektem ideové studie.*“⁸⁰ Z toho vyplývá, že i když je projekt zvolen v anketě obyvateli města, není možné ho uskutečnit přesně podle plánu. V tomto případě bylo hlavním důvodem rozmístění inženýrských sítí. Otázkou zde zůstává, zda nemělo město dříve řešit tento technický problém a až poté uskutečnit anketu. Původně bylo v plánu přeložení sítí, avšak to by bylo jak technicky, tak finančně náročné. Další problém vyvstal z toho, když si lidé spletli fontánu s brouzdalištěm. Musel být nainstalován kamerový systém.

Obr. Verze č. 1 – podoba prostranství před městskou knihovnou (zdroj: autor)

⁷⁸ Zbytečná anketa: fontána neodpovídá výsledkům – Rakovnický deník. *Rakovnický deník – informace, které jsou vám nejbližší* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: https://rakovnicky.denik.cz/zpravy_region/novy-verejny-prostor-vyvolal-ve-meste-diskusi-20180611.html

⁷⁹ *Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: https://www.mesto-rakovnik.cz/e_download.php?file=data/editor/489cs_3.pdf&original=City+Upgrade.pdf

⁸⁰ Zbytečná anketa: fontána neodpovídá výsledkům – Rakovnický deník. *Rakovnický deník – informace, které jsou vám nejbližší* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: https://rakovnicky.denik.cz/zpravy_region/novy-verejny-prostor-vyvolal-ve-meste-diskusi-20180611.html

Obr. Verze č. 2 – podoba prostranství před městskou knihovnou (zdroj: autor)

Obr. Podoba fontány před městskou knihovnou (zdroj: autor, vyfotografováno dne 7. 3. 2020)

7.6.2 Významná rekonstrukce městské knihovny

Městská knihovna v Rakovníku vznikla jako jedna z prvních měšťanských knihoven v Čechách. Byla založena v době národního obrození.⁸¹

⁸¹ Historie – Městská knihovna Rakovník. *Úvod – Městská knihovna Rakovník* [online]. Copyright © 2011 made by [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/historie/>

Městská knihovna v Rakovníku je veřejná knihovna, zřizovaná městem Rakovník. Knihovna poskytuje služby veřejnosti v přiměřeném rozsahu, kvalitně a efektivně. Zvláštní důraz klade na dětské čtenáře a mládež. Také je věnovaná péče seniorům i handicapovaným. Knihovna sídlí ve dvou budovách, vzájemně od sebe vzdálených cca 200 m. Obě budovy jsou propojeny mikrovlnným spojem. Propojení umožňuje půjčování knih v dospělém i dětském oddělení na jeden čtenářský průkaz. Knihovna také nabízí absenční i prezenční půjčování knih, periodik, map, DVD a CD. Ve všech odděleních knihovny je možné využít elektronický katalog, bibliografické informace, exkurze, tematické besedy pro děti i mládež, přednášky, výstavy. Ve vedení knihovny se vystřídalo několik významných osobností. Každá měla v dané době určité představy o poslání knihovny.

Na seznamu Městské knihovny Rakovník je i roubenka Lechnýřovna, která po opravě a slavnostním otevření v roce 2012 slouží jako muzeum a místo, kde dochází zejména ke čtenářským akcím zaměřených na děti.

Obr. Bronzoví koně před městskou knihovnou (nalevo je postavena fontána) (zdroj: autor)

7.6.1.1 Rozhovory s organizátory městské knihovny

Následující část diplomové práce je věnována rozhovorům, které byly

provedeny již v roce 2016 v rámci mé seminární práce na téma Město Rakovník a inovace městské knihovny. Je tedy zřejmé, že některé odpovědi již nejsou aktuální. V tom případě je otázka/odpověď doplněna komentářem.

7.6.1.1.1 Jaroslav Malý

Prvním dotázaným byl Jaroslav Malý, knihovník v letech 1973 – 1987.

Co vás první napadne, když se řekne rakovnická knihovna?

Jaroslav Malý: Obrovské množství knih a usměvavé pracovnice, které se snaží vyhovět rozmanitým přáním čtenářů. Na roky strávené v knihovně vzpomínám s hlubokou nostalgií a nesplněnými přáními.

Jaký vztah máte k současné knihovně? Sledujete její cestu?

J. M.: Činnost knihovny sleduji a obdivuji její mnohovrstevnatou činnost a aktivitu, zejména nově otevřenou roubenkou, na které se právě nejvíce podílela knihovna.

Co zásadního byste se snažil prosadit nebo změnit v knihovně?

J. M.: Myslím si, že dnešní knihovna je slušně vybavena. Vylepšení by ještě samozřejmě mohlo být, ale nejsou finance. Jako velmi dobrá myšlenka mi však také přijde, aby knihovna byla zčásti řízena jejími uživateli. Důležité je, aby nově zřízené počítače sloužily společnosti ke zvýšení čtenářské gramotnosti. Díky městu, které poskytlo potřebné finance k zakoupení počítačů, je dost pravděpodobné, že se nám to podaří. Už teď náš e-learningový kurz sklízí úspěchy. Velkou podporu máme i z řad pedagogů a výzkumníků. Ti vytvářejí portál, v němž bude možné nalézt všechny potřebné informace z oblasti výzkumu na jedno místo.

7.6.1.1.2 Anna Lenčěšová

Anna Lenčěšová, která v letech 1991 - 1997 pracovala jako knihovnice, se vyjádřila k rakovnické knihovně následovně.

Jaký máte vztah ke knihovně?

Anna Lenčěšová: V rakovnické knihovně jsem prožila svůj profesní život. Vzhledem k tomu, že jsem tam prožila mnoho let, nelze opomenout fakt, že mé působení zde bylo nabito mimořádnými aktivitami, a to především stěhováním dospělého oddělení do jiné budovy, instalace bezpečnostního systému na ochranu

fondy knihovny, vybudování hudebního oddělení, zavedení automatizovaného knihovního systému, zavedení veřejného internetu. Jsem šťastná, že jsem mohla velké změny ve fungování knihovny uskutečnit. S knihovnou jsem stále v kontaktu. Každoročně knihovna pořádá setkání současných pracovníků s knihovnickými důchodci, kde se seznamujeme s aktuálním děním v knihovně. Těší mě, že stále do knihovny patřím.

Co byste se snažila prosadit?

A.L.: Umístit všechna oddělení do jedné budovy.

Komentář: Obě dvě budovy městské knihovny jsou stále odděleny.

7.6.1.1.3 Milena Křikavová

Současnou ředitelkou knihovny je Milena Křikavová.

Koho jako první napadla myšlenka vybavit knihovnu více počítači?

Milena Křikavová: Nejedná se o myšlenku jednoho člověka. S nápadem vybavit knihovnu více počítači přišli především sami uživatelé knihovny. Jednalo se především o mladé uživatele, kteří měli zájem nějakým způsobem přispět k zefektivnění knihovny.

Kde jste vzali potřebné peníze k nákupu počítačů?

M. K.: Potřebné finance nám poskytlo samotné město Rakovník. Zastupitelé města byli nadšeni myšlenkou, jejímž hlavním bodem je, aby uživatelé knihovny obohacovali knihovnu svými příspěvky. Možnost podílet se na výběru částky měli i sami občané, pokud navštívili různé akce, které knihovna pořádala. Některé akce byly zpoplatněny symbolickou sumou, u ostatních byl příspěvek dobrovolný. Mila nás ale překvapilo, jakou sumou byli ochotni lidi přispět.

Jak velkou částku bylo město ochotno poskytnout?

M.K.: Jednalo se o částku několika desítek tisíc korun.

Velmi zajímavým prvkem, který krásí knihovnu, jsou dvě sochy koňů stojící před budovou. Můžete nám něco bližší říci o těchto sochách?

M.K.: Autorem soch je sochař Michal Gabriel, učitel na fakultě výtvarných umění VUT v Brně. Koně k nám poputovali z piazzetty Národního divadla. Koně jsou však jen půjčení. Předtím stáli již ve zmíněném Národním divadle, kde je uviděl starosta Pavel Jenšovský.

Komentář: Dnes je starostou Luděk Štíbr.

Obyvatelům se zřejmě bronzoví koně líbí...

M.K.: Většinou ano. Jsou však i tací, kteří tvrdí, že umístění koní chápou jako trvalou změnu ve schváleném návrhu, v němž se předpokládá, že před budovou knihovny bude prostranství s fontánou.

Komentář: V roce 2018 bylo skutečně zinovováno místo před městskou knihovnou a fontána byla zbudována.

A není tomu tak?

M.K.: Koně jsou půjčeni jen na dobu 5 měsíců. Pak budou putovat dále, což je záměrem autora. Koně už poznali kus světa, protože nikdy nezůstávají na jednom místě.

Komentář: Bronzoví koně nakonec před knihovnou zůstali. Jejich suma činila 2,7 milionů korun.

Platíte autorovi nějakou částku?

M.K.: V dnešní době není nic zadarmo. (smích)

Komentář: Viz výše

8. Vlastní průzkum

8.1 Vlastní průzkum I – Rozhovor s Mgr. Janem Mudrou

Mgr. Jan Mudra vystudoval na Karlově univerzitě Politologii se zaměřením na komunální politiku. Po studiích začal pracovat ve Sdružení místních samospráv, kde pracuje dodnes. Zabývá se mapováním infrastruktury českého venkova. Jistou dobu pracoval i na základní škole v Lubné, když absolvoval pedagogické minimum. Vyučoval zde dějepis a občanskou nauku. V současné době se zabývá především oblastí ochrany osobních údajů pro obce a školy. V Rakovníku se zabývá oživením veřejného prostoru. V současné době je zastupitelem města Rakovník – členem Finančního a členem Sportovní komise. Je členem též nové strany Změna pro Rakovník. Jeho snahou je oživit městský prostor města. Přichází stále s novými nápady, jak toho docílit.

Co se Vám vybaví, když se řekne veřejný prostor?

Veřejné prostranství, parky, ulice, náměstí a zákoutí. Místa, kde se lidé mohou setkávat, cítit se dobře, a proto zde být a trávit volný čas. Prostor společenské komunikace. Čím kvalitnější takový prostor bude a čím více podnětů v něm bude (do určité míry), tím více času v něm budou lidé trávit. Což má další pozitivní dopady na vztahy ve společnosti, lidské zdraví a psychiku a další skryté aspekty. (nevím, kolik mám prostoru... mezi skryté aspekty může patřit například vyšší zisky obchodů v daném místě, příklad náměstí, pokud je příjemným prostorem pro setkávání, je zde zeleň, není zde hustá doprava či dokonce parkoviště apod.)

Jak Vy sám se podílíte na veřejném životě?

Prvním počinem bylo veřejné piano v průjezdu radnice v roce 2014, které zde bylo pravidelně umístováno po 4 roky při jarních až podzimních turnusech, na zimu bylo zazimováno. Lidé u něho trávili volný čas, zastavili se při svém každodenním spěchu, poslouchali či sami hráli, točili videa. Také jsme umísťovali dřevěné knihobudky, na dětská hřiště, parky. Lidé si knihy mohli číst na místě nebo i půjčit domů a místo ní dát jinou. Navzdory předpokladům některých lidí o kradení knih jich naopak přibývalo. Asi zatím nejúspěšnějším projektem je zřízení legálního prostoru pro graffiti, kde může kdokoliv kdykoliv na zdi dlouhé přes 100 metrů

na kraji města tvořit dle jeho vlastní fantazie. Každoročně se zde pořádají JAMy, kdy přijedou umělci z celé ČR a po celý den zde tvoří, veřejnost se na to chodí dívat. Kromě široké veřejnosti zde již byly i děti z MŠ a žáci ZŠ a tvořili zde v rámci výtvarné výchovy také. Je to i výborný způsob, jak snížit nelegální graffiti po městě.

Je něco, co se Vám na veřejném prostranství v Rakovníku nelíbí?

Rakovník se v posledních letech neuvěřitelně rozvíjí a zkrášluje. Už zdaleka není cílem jen asfalt a nové chodníky. Máme zde krásné parky a přibývají umělecká díla ve veřejném prostoru. To je také důležité – dostatek zeleně, umělecká díla a vzhledem ke klimatické změně i vodní prvky, Rakovník se bohužel nachází navíc v suché oblasti. Stále je ale na čem pracovat. Samozřejmě nelegální graffiti není pěkné, naštěstí ho je v Rakovníku minimum, legálním graffiti prostorem se to určitě zlepšilo. Je zde hustá doprava v podstatě samým centrem města, tomu může pomoci jen obchvat, který se po částech buduje. Byl bych rád, aby se zde ještě více prosadily tzv. chytrá řešení (někdo říká smart city nebo clever city), aby město a veřejný prostor byly více příjemnější a uživatelsky odpovídající 21. století.

Ve městě jste zařídil knihobudku a piano. Jak Vás to napadlo?

Veřejné piano bylo poprvé umístěno v Praze kavárníkem Ondrou Kobzou, zde jsme se inspirovali a řekli si, že je to dobrý nápad. Poté jsme už jen sehnali piano a dodávku. Radnice naštěstí s umístěním do průjezdu radnice souhlasila. Co bylo pozitivní, ve dvoře radnice je městská policie a vrata se dají na noc zavírat. Nemáme proto žádné extrémní zkušenosti s vandalismem jako v jiných městech, kde bylo umístěno. Knihobudky jsem poprvé viděl na Slovensku, nápad mě také zaujal a zkusili jsme, jestli bude fungovat i u nás. A funguje! Jedna je stále v čekárně ordinace lékařky a jedna venkovní je na autobusovém nádraží. Jednu jsme dokonce poskytli do blízké vesnice, kde o ní měli také zájem.

Setkal jste se někdy s negativním ohlasem, že jste zařídil do města piano, na které může hrát každý? Kvůli hluku apod.

99 % ohlasů bylo pozitivních. V centru je zvýšená hladina hluku, jsou zde obchody, restaurace, školy, doprava, takže v rámci denního hluku problém nebyl. Většina klavíristů uměla hrát krásně a pokud se vyskytl někdo, kdo do piana jen „mlátil“ byl okolím usměrněn, že to zkrátka není vhodné. Ze začátku byl někdy rušen noční klid, ale protože umístění bylo vybráno dobře, dali se zavřít vrata

průjezdu radnice a v blízkosti je navíc služebna městské policie. Projekt navíc podporovalo samo město, které dalo grant na provoz piana (ladění, opravy atd.)

Chystáte nebo máte nějaký další projekt pro oživení veřejného prostoru?

Od roku 2018 se moje role řekněme aktivního občana změnila na komunálního politika, s naším místním hnutím Změna pro Rakovník jsme uspěli ve volbách a získali místo v zastupitelstvu a jsme součástí dnešní koalice v rámci které se snažíme prosazovat kvalitní veřejný prostor. To pro nás znamená dostatek zeleně, uměleckých a jiných děl, živý veřejný prostor s konáním řady akcí a setkávání občanů, tvoření komunity a minimem dopravy tam, kde není nutná. Do budoucna se mi líbí myšlenka venkovních výstav a reálně si s ní pohrávám. Může jít o řezbáře a dřevěné výtvary, v zimě například ledové sochy. Možností je určitě více.

Obr. Jan Mudra⁸²

8.2 Vlastní průzkum II – Dotazník

Následující průzkum je pouze orientační. Ve městě Rakovník žije přibližně 16 tisíc osob a je tedy jasné, že následující dotazník nemůže být brát jako výzkumný, jelikož bylo osloven nízký počet obyvatel. I když je dotazník vložen v této práci spíše jako zajímavost, do jisté míry jsem některá čísla předvíдалa

⁸² Rakovnický deník [cit. 06.03.2020]. Dostupné z: https://rakovnicky.denik.cz/zpravy_region/mudra-rakovnik-je-prumyslove-mesto-s-kulturnim-srdcem-piano-do-nej-patri-20150512.html

správně. Jelikož je vzorek poměrně malý, můžeme se pouze domnívat a diskutovat, zda by i ostatní obyvatelé odpovídali podobně jako jejich vrstevníci.

Dotazníku se zúčastnilo celkem 100 osob (50 mužů a 50 žen) různého věku a vzdělání. Všichni v současné době (rok 2019) jsou obyvateli tohoto města. Pro účely tohoto dotazníku byly vybírány osoby takové, aby v nějaké kategorii nebyla upřednostňována jedna skupina. Pod každou otázkou se nachází tabulka s počtem osob, které pro danou variantu hlasovaly. Pod tabulkou se vyskytuje komentář. Respondenti měli též možnost k libovolné otázce napsat své postřehy, svoji odpověď odůvodnit či specifikovat. Tuto možnost využilo však minimum tázaných.

8.2.1 Dotazník

Následující dotazník se týká veřejného prostoru v Rakovníku. Prosím, zvolte vždy jednu variantu. Ke každé otázce můžete napsat svůj názor (proč jste tak odpověděli), ale nemusíte.

Otázka číslo 1:

Jste: žena x muž

50 žen	50 mužů
--------	---------

Komentář: Muži a ženy byli vybráni tak, aby zde byla genderová vyváženost. Muži často preferují jiné možnosti využití veřejného prostoru než ženy.

Otázka číslo 2:

Je Vám:

méně jak 18 let	20
18 – 30 let	20
31 – 49 let	20
50 – 65 let	20
více jak 66 let	20

Komentář: Rozložení věkových skupin je rovnoměrné. V tomto případě nedojde tak k upřednostňování jedné věkové kategorie.

Otázka číslo 3:

Jste s veřejným prostorem v Rakovníku spokojený/spokojená?

Určitě ano	9
Spíše ano	62

Spíše ne	25
Určitě ne	3
Nevím	1

Komentář: Většina dotázaných je s veřejným prostorem spokojena. Jisté výhrady sice mají, ale jejich pozitivní zkušenosti převažují. Čtvrtina dotázaných je s veřejným prostorem spíše nespokojena.

Otázka číslo 4:

Nachází se podle Vás v Rakovníku dostatek míst k provozování sportu? (hřiště, venkovní posilovny, ...)

Určitě ano	21
Spíše ano	27
Spíše ne	2
Určitě ne	3
Nevím	47

Komentář: V tomto případě zdatelně vítězí odpověď „nevím“, kterou využily především dvě věkové kategorie, a sice 50 – 65 a 66 a více. Může to být způsobeno tím, že starší obyvatelé neprojevují kvůli svému zdravotnímu věku takový zájem o sport a raději preferují místa k posezení a procházkám.

Otázka číslo 5:

Pořádá město Rakovník podle Vašeho názoru dostatek kulturních akcí? (koncerty, trhy, posvícení, ...)

Určitě ano	19
Spíše ano	29
Spíše ne	45
Určitě ne	5
Nevím	2

Komentář: Z dotazníku je patrné, že mnoho obyvatel se domnívá že město nepořádá mnoho kulturních akcí. Zde již dvě osoby doplnily svoji odpověď vysvětlením. Podle osoby č. 1 by město Rakovník mohlo více pořádat hudebních akcí, podle osoby č. 2 by bylo „fajn“, kdyby se uskutečňovaly akce, které jsou zadarmo.

Otázka číslo 6:

Myslíte si, že se v Rakovníku vyskytuje na veřejných místech dostatek zeleně?

Určitě ano	36
Spíše ano	36
Spíše ne	20
Určitě ne	4
Nevím	4

Komentář: Téměř ¾ je přesvědčena, že město Rakovník disponuje více či méně zelení. Více jak pětina se domnívá, že je potřeba veřejný prostor města zelení ještě obohatit. I zde se objevila doplňující informace, že město Rakovník má sice dostatek zeleně, ale je znečišťována a potřebovala by pravidelnější údržbu.

Otázka číslo 7:

Vadí Vám na veřejných místech v Rakovníku pouliční umělci?

Určitě ano	0
Spíše ano	2
Spíše ne	2
Určitě ne	69
Nevím	27

Komentář: Podle vyhodnocení je většina obyvatel tolerantní vůči pouličním umělcům. Pouliční umělci se však na rakovnických místech spíše nevyskytují. Odpovědi jsou tedy dle mého názoru spíše hypotetické. U odpovědi „nevím“ právě 1 osoba napsala, že si myslí, že v Rakovníku se téměř žádní nevyskytují. 1 osoba uvedla u odpovědi „spíše ne“ s tou podmínkou, že pokud by se umělci pohybovali v okolí ve větší míře, tak by ji to zřejmě po čase začalo vadit.

Otázka číslo 8:

Cítíte se v Rakovníku bezpečně?

Určitě ano	81
Spíše ano	14
Spíše ne	2
Určitě ne	0
Nevím	3

Komentář: Město Rakovník je podle většiny obyvatel bezpečné a nikdo si nemyslí, že zde hrozí nějaké velké nebezpečí. Centrum města je vybaveno městskou policií a při velkých akcích se dbá na zvýšenou bezpečnost. Frekventovaná místa jsou též vybavena pouličními lampami a místním osvětlením. Problém mohou však činit okrajové části Rakovníka (okolí obchodního centra Tesco, Zátíší, prostor mezi jednotlivými domy apod.)

Otázka číslo 9:

Navštěvujete veřejná místa (parky, hřiště, náměstí a další prostranství) i přesto, že se nacházejí daleko?

Určitě ano	12
Spíše ano	24
Spíše ne	23
Určitě ne	41
Nevím	0

Komentář: I zde, podobně jako u otázky číslo 4, hraje v této otázce důležitou roli fyzická kondice dotázaných. Většina starších obyvatel už není schopna fyzicky docházet na vzdálenější místa, a proto využívají prostor na procházky spíše ve svém okolí. Občané však mohou využívat městskou hromadnou dopravu zajišťovanou čtyřmi autobusovými linkami.

Otázka číslo 10:

Uvítal/a byste možnost zapojovat se do rozhodování o veřejném prostoru?

Určitě ano	3
Spíše ano	2
Spíše ne	72
Určitě ne	15
Nevím	8

Komentář: Téměř $\frac{3}{4}$ obyvatel se raději nechce zapojovat do rozhodování o veřejném prostoru. 3 osoby napsaly, že je to velká zodpovědnost, 2 osoby se domnívají, že by stejně nic nezměnily.

8.2.2 Shrnutí dotazníku

Podle průzkumu je většina dotázaných osob spokojena s veřejným prostorem města Rakovník. Většina z nich se cítí ve městě bezpečně a myslí si, že je zde dostatek zeleně. Myslí si však, že ve městě se koná málo kulturních akcí. Mnoho z nich také není ochotna (zřejmě jak z časových, tak fyzických důvodů) navštěvovat vzdálenější veřejná prostranství.

9. Závěr

Kvalitní veřejný prostor neovlivňuje jen vnější podobu města, ale i psychologickou stránku obyvatelstva. Mezi ní patří i bezpečnost, fungování, pocit volnosti, možnost kulturního vyžití, duševní a fyzická pohoda atd. Veřejný prostor nějaké místa je ukazatelem, jak jeho obyvatelstvo žije. Skrze veřejný prostor poznáváme kulturu místa, společenské dění nebo činnosti, kterými se lidé věnují a které jsou důležité pro jejich život. Veřejný prostor umožňuje lidem volně se pohybovat, provozovat aktivity, které je baví, setkávat se s dalšími lidmi, odpočinout si od každodenního života, poznávat novou kulturu a mnoho dalšího.

Veřejný prostor je něco, s čím se setkáváme denně, nicméně vymezit tento pojem je obtížné a setkáváme se mnoha definicemi nejen v České republice, ale i ve světě. Veřejný prostor se celá staletí mění a některé funkce veřejného prostoru zanikají, jiné vznikají v důsledku proměny společnosti. To má za následek rozmanitost těchto definic. Dříve znamenal veřejný prostor místo, kde se odehrávaly především společenské aktivity, např. informovat obyvatele o aktuální děním. Dnes je veřejný prostor spíše místem zábavy a odpočinku. V této práci bylo přiblíženo několik z mnoha vymezení tohoto pojmu.

Zkvalitňovat veřejný prostor znamená mnohdy ekonomický růst. Čím bude veřejný prostor atraktivnější, kvalitnější a zajímavější, tím přiláká více potenciálních návštěvníků. Chceme-li, aby byl veřejný prostor pro obyvatele dokonalým, je zapotřebí zapojit veřejnost do procesu tvorby veřejného prostoru. Lze tak činit mnoha způsoby. Velmi oblíbenými jsou dotazníky a ankety. Stává se však, že realizovaný projekt se liší od toho navrhovaného, jako je tomu v případě fontány zbudované před Městskou knihovnou v Rakovníku. V praktické části této práce jsme se dozvěděli, jakým způsobem jsou využívány peníze, které město získá. Rakovník dbá o svůj veřejný prostor a vymýšlí nové inovace, které by ho obohatily. Na tom má velký podíl i veřejná správa, která se snaží obyvatelům města vyjít vstříc a často se jich ptá, jak by veřejné prostranství města upravili, vylepšili, zrekonstruovali či oznámili, které části města potřebují zrenovovat.

Resumé

Diese Diplomarbeit behandelt das Problem des öffentlichen Raums. Ihr Ziel ist die wichtigsten Merkmale des öffentlichen Raums zu erfassen. In dieser Arbeit sind Begriffe, die mit dem öffentlichen Raum zusammenhängen, erklärt und begrenzt. In dieser Arbeit findet man viele Rechtsvorschriften, die für diese Problematik wichtig sind.

Die große Aufmerksamkeit ist auch der Soziologie gewidmet, weil der öffentliche Raum reflektiert, wie die Leute in der Stadt leben. Diese Arbeit gibt uns auch die Tipps, wie der öffentliche Raum verbessern sein könnte. Außerdem kann man feststellen, wie er gerichtet ist oder wie er geschützt ist.

Der praktische Teil befasst sich mit der Stadt Rakonitz (Rakovník) und konkret mit ihrem öffentlichen Raum. Wir finden hier viele Fotos, die mit dieser Problematik zusammenhängen. In dieser Teil gibt es auch eine Umfrage, in welcher Bewohner der Stadt geantwortet haben, wie sie zufrieden in Rakonitz sind, und Gespräche mit den Leuten, die im Leben in der Stadt engagiert sind.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

CASSON, Hugh et al. 1993. Dějiny architektury. Praha, Odeon, Architektura; sv. 6. ISBN 80-207-0185-0

ČABLOVÁ, Markéta. Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1

FERENČUHOVÁ, Slavomíra. *Sociologie města 20. a 21. století*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. Základy sociologie. ISBN 978-80-7419-162-6

GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Boskovice: Albert, 2000. ISBN 80-85834-79-0. in KOLEKTIV NADACE PARTNERSTVÍ. Kvalitní veřejné prostory, Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství. Vyd. v češtině 1. Brno: Nadace Partnerství, 2004

HEGER, Vladimír. *Komunikace ve veřejné správě*. Praha: Grada, 2012. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3779-9

HRŮZA, Jiří. *Svět architektury*. Praha: Aventinum, 2000. ISBN 80-7151-112-9

KALNÝ, Miroslav. Soukromý zájem ve veřejném prostoru. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1

KITCHIN, Rob a N. J. THRIFT. *International encyclopedia of human geography*. Amsterdam: Elsevier, 2009. ISBN 9780080449111

KOPÁČIK, Gabriel. Typologie ulice: Street typology: zkrácená verze habilitační práce. Brno: VUTIUM, 2005, ISBN 80-214-3078-8

KRATOCHVÍL, Petr, ed. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018. ISBN 978-80-88283-18-8

MUŽÍK, Jan. Veřejné prostory a obraz města in *Veřejná prostranství – veřejné prostory, sídelní zeleň, krajina v územním plánování: sborník ze semináře AUÚP, Františkovy Lázně, 17.-18.4.2008*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. ISBN 978-80-903928-8-5

PORTEOUS, J. Douglas: Environment and Behaviour. Planning and Everyday Urban Life.
Addison-Wesley Publishing Company. University of Victoria, British Columbia, 1977. ISBN 0-201-05867-7

Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015. ISBN 978-80-7538-006-7

SIEBEL, Walter, WEHRHEIM, Jan. Security and the Urban Public Sphere.
German Policy Studies

SYROVÝ, Bohuslav. *Architektura – svědectví dob: přehled vývoje stavitelství a architektury: určeno [také] posl. a stud. odb. škol architektonického směru*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1974. Řada stavební literatury

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: VUT, 2003. ISBN 80-214-2505-9

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, Jan KOUTNÝ a Markéta ČABLOVÁ. *Urbanismus a územní plánování*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, ISBN 80-7194-415-7

Veřejný prostor v širším kontextu – město, industriál, krajina. V Praze: Fakulta stavební ČVUT, 2018. ISBN 978-80-01-06355-2

Právní předpisy

EUR-Lex – 128056 – EN - EUR-Lex. *EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=legisum%3A128056>

Nález sp. zn. Pl. ÚS 21/02 ze dne 22. 3. 2005

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb

Vyhláška č. 501/2006 Sb., Vyhláška o obecných požadavcích na využívání území

Zákon ČNR č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (dále „zákon o místních poplatcích“)

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích

Zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Časopisy

AMBROŽOVÁ, Zuzana. Veřejné prostory malých měst – teoretická východiska. Urbanismus a územní rozvoj. 2010

Internetové zdroje

15 PRINCIPŮ PRO KVALITNÍ VEŘEJNÝ PROSTOR – Akademie městské mobility - Dobrá města. *Úvod – Akademie městské mobility – Dobrá města.* Dostupné z: <https://www.dobramesta.cz>

DALŠÍ NIČIVÉ ZEMĚTŘESENÍ V CHRISTCHURCH – CK True Travel Nový Zéland. *Cestujte s námi po Novém Zélandu – CK True Travel Nový Zéland.* Dostupné z: <https://www.truetravel.cz>

DVOŘÁKOVÁ, Valerie, 2012. Public art. In: Arts Lexikon.cz. Dostupné z: <http://www.artslexikon.cz>

ERBEL, Joanna. Veřejný prostor. Dostupné z: <http://www.monumenttotransformation.org>

Geografie obyvatel a sídel. Dostupné z: <https://is.muni.cz>

Historie – Městská knihovna Rakovník. *Úvod – Městská knihovna Rakovník.* Dostupné z: <https://www.knihovna-rakovnik.cz>

Katedra urbanismu a veřejného plánování, Dostupné z: <http://www.uzemi.eu/pojmy/verejny-prostor>

Město Rakovník – Oficiální stránka města Rakovník. Dostupné z: <https://www.mesto-rakovnik.cz>

NAVRÁTILOVÁ, Alena, ROZMANOVÁ, Naděžda. *PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ: Kapitola C – Funkční složky.* Brno: Ústav územního rozvoje, 2017. Dostupné z: <http://www.uur.cz>

Project for Public Spaces. Dostupné a přeloženo z: <https://www.pps.org/>

Sídla, osídlení a jejich struktura, typy sídel. Dostupné z: <https://docplayer.cz>

Slovník cizích slov. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz>

Sociologická encyklopedie, Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz>Svět

geologie – Přírodní katastrofy. Dostupné z: <http://www.geology.cz>

Přílohy

Příloha I. Dotazník Sídliště U Křížku

Sídliště U Křížku
Dotazník k navrhovaným úpravám
září 2018

č. p.:

V rámci příprav projektů regenerace panelových sídlišť Vám předkládáme tento krátký dotazník. Jeho vyplněním můžete přispět ke změně okolí Vašeho bydliště tak, jak si přejete.

1) Chybí vám v sídlišti parkovací místa?

ne, nechybí

ano - kde vidíte prostor pro vytvoření nových parkovacích míst?

.....
.....
.....
.....

2) Uvítali byste v sídlišti více laviček?

.....
.....
.....

3) Uvítali byste spíše více stromů nebo keřů?

stromy keře

.....
.....

4) Který z těchto prvků byste rádi měli ve svém okolí? (Ize uvést více možností)

zeleň - listnáče jehličnany nízká zeleň – keře letničky zeleň nechybí

.....
.....

5) Ve vašem sídlišti chybí:

odpadkové koše veřejné osvětlení

jiné.....?

něco jiného – uveďte:

6) Uveďte 3 nejdůležitější změny, které by měly ve vašem sídlišti nastat nejdříve:

.....
.....
.....

7) Již jsem slyšel/a o problému s přivalovými dešti, které způsobují značné škody a způsobu řešení v intravilánu města (používání dlažby s možností vsakování, budování suchých poldrů pro zadržování dešťových srážek, atp.)

ano

ano a souhlasím s tím, aby město realizovalo tato opatření

ne

ne, ale souhlasím s tím, aby město realizovalo opatření s ohledem na dešťové vody

ne, myslím si, že to není aktuální

jiné.....

.....

Prostor pro vaše náměty

.....
.....
.....
.....
.....

Prosíme, napište svůj věk:..... Děkujeme za Vaše odpovědi.